

zeruko
ARGIA

INDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO. 22 SAN SEBASTIAN - TEL. 426666 - PREZIOA 7 PEZETA

"MIKELAR," LAZKAOKO IKASTOLA BERRIA

 Hauzo lanean egindako ikastola

Eskainirik du eguzkiak arratsaldeko bere azken musua. Goierri gaude. Lazkaon. Orintsu eraiki duen ikastola berrian. Amaitu dira ikastola barruan jarduteko orduak. Jolasen dabilta haurrak. Gelak txukuntzen ari dira andereñoak. Kristalezko etxea dirudi ikastola berri honek. Herriak egin-dako ikastola duzu. Zoritxarrez, bada talde edo elkarteren baten mede erortzen den ikastolarik. Denok dakigu ikasto-lek estuasunean babes bila jo behar izan dutela. Eta gero babesaren truke aitzaki-maitzaki denaren jaun eta jabe egi-ten da zebait. Hemen zoritxarrez izen-zerrenda luzetxoa jarri nezake.

Baina utz dezadan hau guztia eta eman dezadan Lazkaokoaren berri. Gipuzkoan jaso den ikastoa-etxe berria. Lehenengoa, noski. Arrazoi horrek ekarri gaitu Goierriaraino. Ibilian ibilian, lege zaharrera mahain baten biran eta ardo hurrupatxo bat lagun, burutu dugu elkarriketa. Zenbait andereñorekin (Arantxa, Kari, Mari Pilar) eta zenbait gurasorekin egon naiz (Joxe Mari, Gurutz...).

Oroitzapen asko dute. Ezin ahaztu dituzte oraindik Marixabel Aldasoro eta Mari Karmen Eizagirre, lehendabiziko andereño haiek. Eta nola ahatz AITOR zena, ikastola sortzeko hainbat izerdi bota zuen guraso jator hura?

—Hara, noiz eta nola hasi zenu-
ten Lazkaon ikastola?

—Hasi? Ahal zen bezala: orain dela 9 urte eta 20 hurrekin. Bordaxuriko gela batetan. Bordaxuri, emakumeen biltokia da eta hauei esker hasi ginen. Zerbitzu ederra egin ez bazioten gero herriari.

—Esango al duzue zer historia jarraitu duen geroz Lazkaoko ikas-tolak? Irribarre maliziatsua ikusi dut guztien ezpainetan. Batek:

—Katua bere umeekin bezalatsu ibiliak gara gu ikastolarekin, baina tira! halere, lehendabziko urteetan sekulako indarra erakutsi zuen herrian eta herriz kanpo landare herriak. Honen eraginez sortu bait ziren beste zenbait ere Goierri. Haur talde haundia biltzen zen urtero. Diruz ere ongi moldatzen ginen. Lekuarena zen guretzat arazo nagusia. Horretarako leku egoki bat ez edukitzeak asko mugatu gintuen beti. Lekuarena ere, ahal den bezala, baina, konpondu izan dugu: parrokiari, frailei eta azkenik... "Gurutze" delako dorrearen azpian zenbait familiarri esker. Hiru lekuotan eduki dugu ikastola azken urteetan.

—Zer dela eta eraiki duzue MI-
KELAR ikastola hau?

—Bistan da zerk eragin zigun. Irakaskintzako lege berriak. Lege Berria baldintza berriak ezarriaz zetorkigun. Hauetarik bat, guztiok dakigunez, lekuarena. Horregatik, sure asmoa lehendabizi hartan, leku egoki baten jabe egitea zen. Bi zatitan banatzen du Lege Berriak oinarrizko irakaskintza. Aurrenekoa, 6tik 10era artekoa, hemen emango dugu. Bigarren zatia, beraz, bailara mailan daukagun Lizcan, Beasainen. Hau da asmoa. Burutuko ahal dugu behintzat!

—Zuek egin duzuen hau bera egin beharrean daude Euskal Herriko beste ikastolak ere. Interes-

garri zaigu zuen urratsen berri jakitea. Joxe Marik hartu du oraingoan hitza.

—Bai, guretzat ere interesgarri izan da. Hasteko, batzorde bat moldatu zen. Batzorde bat, baina herrikoia eta obra guztiaren ardura bere gain hartuko zuena: Ikastola-Batzordeko zenbait, Mikelar-Elkarteko zenbait eta herriko beste zenbaiten artean osatua. Gure helburua: herriko indarrak elkarreztatzea izan zen; herriari galdegitea ea on zen, komeni zen, behar ote zen ikastola berria, eta herriak aho batean eman zuen hitza, hitzez lehenik, obraz gro. Horretarako, zailtasun edo gorabehera frango iraganik zen herria eta gisa horretako obra bati ekiteko aski prestaturik zen giroa.

—Eta onla burutu da obra?

—Lehenik, Mikelar Elkarteak dela bide. Legearen aurrean kooperatiba moldeak duen bizitegi multzo bat da delako Mikelar Elkartea hau. Bestalde, Mikelar-ek bazuen eskola bat eraikitzeko gorderik lur zati bat. Bazuen ikastetxea jasotzeko eskubidea ere. Halatan bada, Mikelar-ek eskaintza hori herriari, eta herriak onartu. Ez da besterik izan.

—Baina nork egin du lan?

—Kontratista eta beste zenbait ofizialen behar beharrezko lana kenduz gero, peoi lana behinik behin eta beste zulo asko herriak bete ditu hauzo-lanean parte hartuaz. Hamaika larunbat arratsalde, jai eguerdiarte eta astegun iluntzeko ordu sartu ditu jendeak urte eta erdi honetan! Bereziki beharko lirateke aipatu batzuren batzuk.

—Hemen, denak mintzatu nahi. Denek zuten zer bait esateko. Gauza asko kontatu didate. Baina nik neureari eutsi diot. Galderak egi-

teari: Hau esperientzia ona zate-
kean noski?

—Ez da dudarik, lan jatorra egin dela. Beti uste izan dugu: irakasleak, gurasoak, laguntzaileak... ahal den herritarrik gehienak parte hartuaz egin behar dela ikastola, eta hau hori frogatzeko eskarmentu on bat izan da. Esperientzia estimagarria. Behin baino gehiagotan atzapar itsusiak gure gain eta kinka larriak ibilirik gaudenez, ere gehiago.

—Ikusi dut barne eta kanpo ikas-
tolaren egitura eta eitea. Arras
gustatu zait. Noren ideia izan da?

—Madariaga-Gallastegi izan dira arkitekto, eta X. Zabalo laguntzaile. Har bitzate gure goresmenak Z.A.ren lerro hauen bidez.

—Etxeaz ohartu zara, inguruko
etxeen arabera moldatua dagoela.

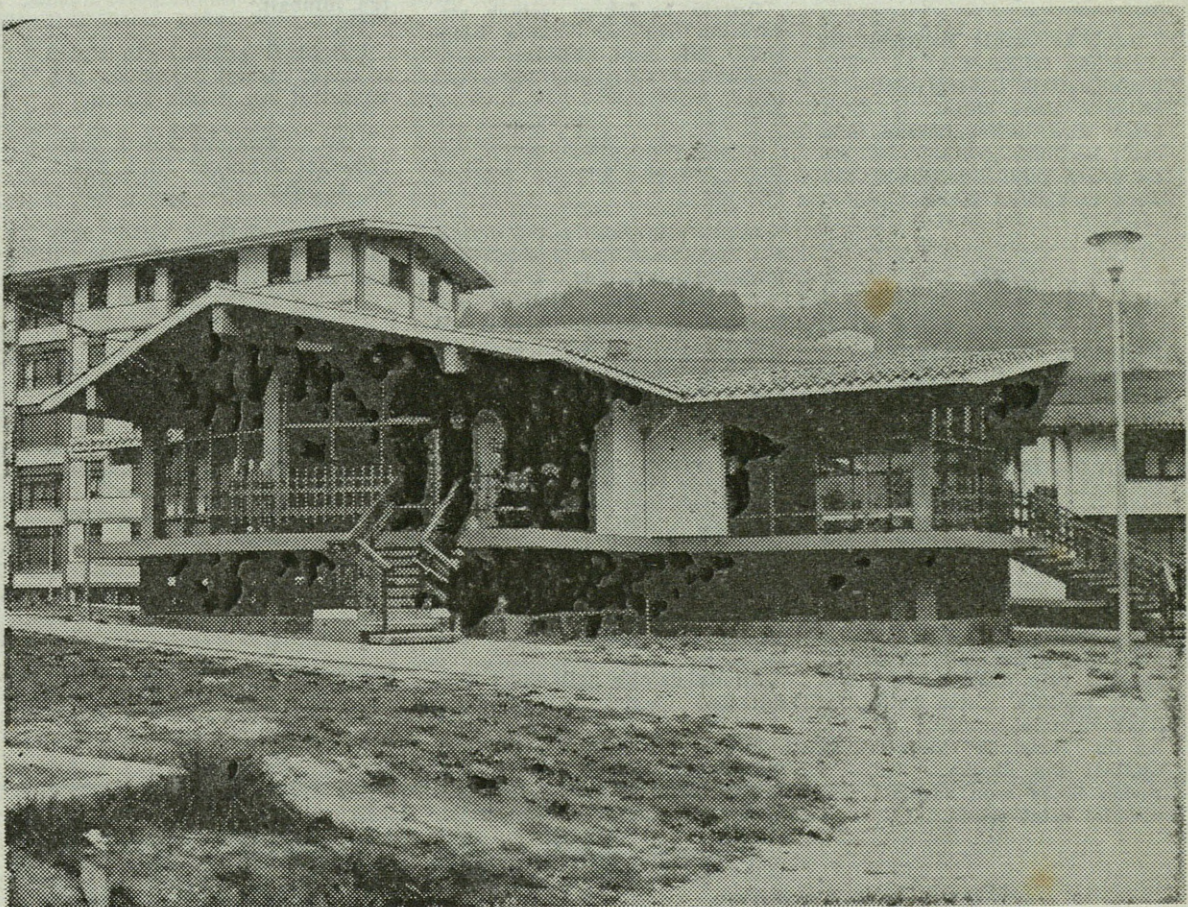
Bi oinekoa da. Behetia. euri egunetan babesteko gela lasai bat, zerbitzuak eta idazkaritza. Goitia: lau ikasgela, libreak barne aldetik eta kristala eta argia kanpo aldetik.

—Horrek harritu nau. Zer alde on aurkitzen diozue honi? Zuzenki andereñoei egin diet galde hau.

—Barnez libreak izateak isiltasunera eta elkarren berri ikasi edo gutienez elkar errespetatzera eraman ditu haurrak. Ez da posible bestenaz la egiterik, eta heziketak ikastolaren barnean eskatzen duen giroa sortzea.

Gainera, ikastola kasik kristalezko ontzi bat izateak ez ditu hau-

- **UTIKAN EDOZIEN UTIKAN**
Garate 3 garreanean
- **ZUBI APURTUA**
Bujanda 3 garreanean
- **EGO AMERIKETAKO BERRIAK**
Iza 5 garreanean
- **AMORRAZIOZKO SUTAN**
Azurmendi 6 garreanean
- **ELEKTRONIKA MUSIKA DONOSTIAN**
Ansorena 7 garreanean
- **ELIZA KRISIAN**
Mujika 11 garreanean

rrak bizitzatik at ateratzen edo al-
dentzen: okina eta esneketaria
egun oro ikusten dituzte familie-
tara ogia edo esnea zerbitzatzen;
etxekandrea gauzak erostera doala-
rik, sendagilea gaixoren baten ga-
na... etab.

Honek, jakina, heziketaren arazoa digu bizi-biziki planteatzen, eta ez haurrei buruz bakarrik. Funtesean, haurrak bait dira bizitzaren barneko saltsa hori gozartzen dutenak. Guraso eta irakasleoi gehiago gostatzen zaigu, bai, ikastolak bizitzatik hurbil behar duela pentsatzea eta horretara ahalegin betearekin geure buruak ematea. Arrunt kaskagorturik gaude puntu honetan, eta zenbat elkar ezin aditu geure artean hauxe dela medio!

—Zuek, agidenez, garrantzi handia ematen diozue heziketari. (Batera bezala jaso dut erantzuna).

—Bai-eta halaxe da izen ere. Eta heziketaren arazoa egiaz konpon-tzea nahi badugu, geure burua du gu guraso nahiz irakasleok hezi-bidetik eraman beharra. Honi eran-tzun nahirik gabilgita aspaldian, ikusten bait dugu derriorrekoa de-la, eta zenbait ekintzatan elkarre-kin jokatzten dugu. Adibidez: gu-raso eta irakasleok osatzen dugu Ikastola-Batzordea; andereño edo irakasle bakoitzak bere ikasgelan dituen haurren gurasoeekin badu harreman eta bilkururik; hitzal-diak: psikologiaz ari gara bolada honetan, etab. Dena gutxitaz eta dena jotzen dugu beharrezko.

—Orain, guraso eta irakasleei, denei batera, egin diet onoko galdera hau: esan al daiteke uzen asmo guztiak edo gehienak betetik direla?

—Ez. Inola ere ez. Lekuaren arazoa hein batetan bakarrik bait dugu konpondu. Lehen ere izan dugu zailtasunik asko (Legearen arazoa, ikastolaren ixtea, gure arteko in-dar-joko eta tira-birak...). Eta geroari begira oraintxe beretik ditugu pentsaturik: lilitegi edo guarderiaren arazoa. Bigarren urtea daramagu hontan. Aski ondo doa. Hor dago hori bi urtetako haurrekin lan egin nahi bada egiaz. Behar beharrezkoa da batez ere euskerarik ez dakiten haurrentzat. Geroari begira ere, jarraipenerako, hor dago lizeo berriaren arazoa. Bailara mailan zuzendu beharrezko arazo latza hau ere noski. Baina Mikelar ikastola berria bederen badugu orain...

—oOo—

Ez dago geldirik Lazkaoko ikastola. Lanean benetan ari den jendea ezagutu dugu. Kezkaturako jendea. Arazo berdinekin gabiltza beste herrietan ere ikastola arloan gabiltzanak. Saiatuz gero ateraz ditezke gauzak aurrera. Zorionak, Lazkao!

BERTSO BERRIAK

NERE BORDATXOTIK

Joan dan igandean, bere sor-terri Zarautz'en, D. Juan Iru-retagoiena jaunak, urrezko ez-taiak ospatu zituen apaizgintza-reakin.

1923'garren urteko apirillaren zortzian eman zuen lenengo meza Zarautz'ko Eliz Nagusian.

Igandean ziran berrogeitamar urte, ta igandeko meza emate-ko zoria ere izan zuen, D. Jose Mari Setien, Donosti'ko gotzai laguntzalea ta Zarautz'ko erre-tore jauna ezker-eskubitan zi-tuela.

Erritarrez gainebka eliza. Go-tzai laguntzalea izlari, euske-raz.

Igande bererako iru bertso moldatu genituen, D. Juan'ek ongi mereziak izanik.

ON JUAN IRURETA-GOiena

Zarautz'ko baratz emankorretik sortutako landarea, gazte-gazterik aukeratua zenduen zeure bidea. Gaur dira berrogeitamar urte, egun berdinik gabea, eskuetara jetxi zitzaizun Zeru ta Lurren jabea.

—oOo—

Kristo'ren ordezkari eginik gelditu ziran zu garaiz, ogeitalau bat urte zenitun; ba-dakigu nun eta noiz. Artu zenduen bide artatik etzera okertu inoiz, iritxitako toki danetan beti agertuaz apaiz.

—oOo—

Lan aundia da tarte orretan gogotsu egin dezuna, apaiz modura zintzo betea daukazu eginkizuna. Au da "Basarri'k" biotz erditik maiteki opa dizuna, zorion betez ospa zazula urrezko ezta eguna.

—oOo—

Joan dan igandean, baitere, trikitilari zarrei eskeñitako omen eguna izan zan Azpeiti'n. Aientzat ere moldatu genituen bertso bi.

—oOo—

Trikitilari zarrak Azpeiti'n izango dute batzarra, gazte denbora gogoratzeko etezute une txarra. Soñu, pandero, pizten zenduten alaitasunaren garra, Euskalerriko mendi-baillerak ba-zuten zuen bearra.

—oOo—

Ongi dakigu zer erromeri izaten ziran lenago, kantatuz: "anak ariñak eta burua askoz ariñago". Euskalerrri au urte gutxian guztiz aldaturik dago, orduko sanidaderik ezta izango emen geiago.

—oOo—

Izaki guztiok ba-degu zerbait akats.

Akats gabeko gizonik eta erri-rik eztago aurkitzerik. Bat ez-

pada bestea, baiña danok zer-bat.

Gure arteko eztabaidarik geienak apustu bidez erabaki-tzen dira, ta obe dala uste de-gu odol bidez erabakitzea bai-ño.

Labanak edo kutxilloak ate-rata ibiltzea ez litzake ohea izango.

"Bai, ez, ez, bai"...; zenbat joka nai dek?

Bota dirua!

Ondo dakigu guk gorabera auen berri. Urtearen buruan zenbat etortzen ote zaizkigu ar-gibide billa!

Ospatzen diran joko guztien agiria jasotzen du Gipuzkoa'ko Federazioak. Agiri oien kopiak bialtzen dizkigu guri, ta bene-tan eskertzen diogu auxe.

Ontara ba-dakigu, zeñek zer garaitan eta zer marka egin zuen, naiz izan aizkolari, arri-jasotzaille, korrikalari edo se-galari.

Kopia oien bidez egiten di-tugu pakeak, duenari arrazoi emanaz.

Dirua eztanean, aparti mordo bat jokatzan da, edo berdin bazkari mordo bat.

—oOo—

1930'garren urtean, Iruña'ko "Dario de Navarra" egunkariak ale berezi bat atera zuen uz-taillaren zazpigarren egunean, San Ferminak zirala-ta.

Ale artan, Jokintxo Ilundain jaunaren artikulua bat agertu zan.

Au da dalako artikulua zio-na:

Milla, zortzireun da bigarren urtean, aizkol-apustu sonatu bat jokatu zan Ernani'n. Eliz na-gusiaren aurrean jokatu ere.

Aizkolariak: Ezkurra'ko Eli-zalde ta Astigarraga'ko Ernandorena.

Mutil luzea zan astigarraga-tara. Arano'ko mendietan egi-ten zuen lana.

Lau illabetearen gobernatzen egon ziran aizkolariak. Esanda-ko urteko garagarriaren (junio) zazpigarren egunean joka-tu ziran.

Egundoko jendetza bildu zan Ernani'n, eta izan zan apustu-rik asko.

Apaizak ere tarteko ziran. Aiek ere jokatu egin bear no-labait.

"Ernani'ko erretoreak meza eman baietz berak amabost en-borak ebaterako", egin zioten apustu Elizalde aizkolariari.

Onek ezetz, eta dirua bota.

Elizalde izan zan irabazlea. Amabost enborrak ogeitairu mi-nutu pasatxoan ebaki zituen.

Galtzaille Ernandorena'k eta Ernani'ko erretoreak denbora berdiña bear izan zuten, batek egurrak ebaten eta besteak me-za ematen: ogeitabost minutu.

Apustu aren aitamenak ba omen dira orañdik Goizueta'n.

Rafael Agirre Franco jaunak uste duenez, norbaitzuk iraku-rria eukiko zuten len aitatuta-ko artikulua, ta ark ziona za-balduko zan errian.

Etzan gizaldiz-gizaldi, aotik aora iritxia izango.

Gu ere uste ortakoak gera, batekoz bestera izateak poz geiago emango baliguke ere.

Etzaigu esaten zer neurritako egurrak ebaki zituzten.

Seguru bezela jotzen degu 36 ontzakoak, oinbeteak izango zirala.

45 ontzakoak izan balira, etzi-tuen Elizalde'k 23 minutuan ebakiko.

Marka aundiegia da ori, ta denbora aietarako, batez ere, naiz eta lau illabetearen prepa-ratzen egon.

Bere lana itxurazko denbora batean egin zuena Ernani'ko erretorea izan zan, gure ustez. Orduko latinezko meza 25 mi-nutu inguruan ematen ziran. Batzuk azkartxeago, besteak nekezago, baiña bataz beste or-txe nunbait.

Elizalde'ri apustu egin zioten apaizak etzuten erretore jau-narentzat zer esanik izango.

iAek pentsatzen zuten baiño aizkolari trebeagoa irten Elizal-de, ta ortan izan zuten okerra.

Ez uste amabost enbor ogei-tairu minutuan erdibitzeko ka-paz zanik.

Basarri

ZERUKO ARGIA
BIZKAIKO ERRI
AUETAN
SALTZEN DA:

MARKINAN

M. Loli Aginaga,
Artibay, 24

BONDIKA-ASUA

E. Astarlea

LARRUSKAIN

Parrokia

GERNIKA

Ruiz Buetillo

ONDARROA

M. Zulaika

BILBAO

Librería Armendáriz
Dr. Arellza, 50
Librería Azkatégui
Cinturera, 4
Librería Bilbaina
Plaza de los Martires, 2
Librería Verdes
Correo, 7

GALDAKANO

J. Altuna
Urreta, 34

ABADIANO

J. F. Zubero
S. Prudenziolo, 7

— 1 —

Andragaiakin nabil amabi urtean, ia erretirua ez du apartean. Ezkontzarekin beintzat ez naiz suertean, aguantatu bearko degu bitartean, bizi leku bat nunbait erosi artean.

— 2 —

Ai! zenbait buruauste «pixu-erosteak» ta gero bear diran mueble ta trasteak. Geroarekin ez du pentsatzen gazteak, baiña ez du balio itxuan asteak, konturatu zaitezte nerekin, besteak.

— 3 —

Zortzi milla pezeta illeko jornal, kontuak aterako ditut bereala: gutxienez erdia mantentzeko dala, gero jaztea eta gastuak dirala... sobratutzen dan pill a ez dezu makala!!!

— 4 —

Gaur pixu batek daukan prezio-tamaina, ez da langillientzat jarri, alajaiña. Gaiñontzeko gastuak gero ordaiña, ezkonduko nintzake pozik asko baiña, ortarako bear det Onassis-ek aña.

— 5 —

Zenbait paseo triste erriaren bueltan, animatutzen gñan goiko errebueltan; Andragai noiz dagon goibel edo altan, nik antz ematen diot arpegiko plantan, ez gera ezkonduko ezagutu paltan!!!

— 6 —

Lengoan pasatu dit azken abixua, aurtan ezkonduzea dala prexixua. Anima ondoraño sartu zait izua, konprenditu zaidazu andragai gaixua, nundikan kontsegitu bear det pixua...?

— 7 —

Ettxera ezkontzea nai naute beartu, gurean kanpikorik ezin leike sartu. Gurasoak edadez naikoa zabartu, petralkeri asko ta jenioa txartu, inpernu ontan nola aingeru bat artu?

— 8 —

Artu zazu erraiña gona motz motzakin, igual jarriko zaizu modako galtzakin; Gero berak naiko du diruan poltsakin, laister joko lioke buruan pertzakin, nere amak dituan bibote beltzakin!!!

— 9 —

Baldin diru gutxikin badezu kartera, etzerade juango oso apartera. Gauz danak garestitzen urtetik urtera, sartu baiño lenago inpernu batera, bizimodua zer dan kontuak atera.

— 10 —

Soltero gaudenean zenbat tripakara...! Gero andreak diru gutxi patrikara. Geiegi bete gabe askotan ijara, ezkontzari serio emateko kara, pentsatzeak bakarrik sartzen dit ikara.

— 11 —

Arkitzen ez duanak pixuan aukera, laister joko du arek ijito-legera. Bestela beintzat beti gora eta bera, asmatu eziñikan gero jokera, azkenean bertantxe ajatuko gera.

— 12 —

Fiatu zaitezte la olako andragai, despedida eman dit, ez da oso garaiz. Au gertatuko zala pentsatzen nuan maiz, ez andra ta ez pixu orain gelditu naiz, juan omen ninteke fraille edo apaiz.

— 13 —

Orañdik lasai nago mutilzar ordeko, igual ni azitako bainaute gordeko. Familia azita ainbat edadeko... gizona artzen badu bildurrak mendeko, mutilzar segurua eternidadeko!!!

— 14 —

Edadean sartuak badu au ta beste, zergatik ezkontzeko pentsatu ainbeste...? Urtietan goraka baldin bazoazte, zaudeten bitartean indartsu ta gazte, zartu baiño lenago ezkondu zaitezte.

IAZAPIK

MITXELENA

ORDULARI ETA BITXITEGI

Zatoz gugana anuntzio honekin eta KANARIAS-en baino merkeago erosiko duzu zure erlojua

Matxin Arzu, 1

ONDARRABI

EUSKALDUNTZEN

Laudion ginan, ikastolaren aldeko jaialdi bat zutela eta, lagun batzuek deiturik. Ez dugu damurik.

Galdutua berria da Laudion euskera. Aurki ditek, agian, oraindik zaharren bat edo beste euskeraz dakienik. Baina gehien-gehienek ez dakite. Erderaz mintzo da erria.

Baina badu euskerak Araban ere berjabetzeko eskubide. Euskalduntzeari ekin diote laudiotarrek. Badute ikastola. Badabiltza berton larogei haur.

Apiarilaren aurreneko igandean egin zuten jaialdia ere, euskeraz izan zen. Ez zuten entzule askok gure izkuntza zaharrean esan eta abestutako guztia jasoko, baina pozik entzuten eta txalotzen zuten dena.

Ikusgarria iruditu zitzaigun Alonsotegiko aurrek egin zuten kantu saioa. Galga eta adin guztietako aurrez osaturiko taldea zen. Ez genuen ain egoki moldatua zeukan abestaldearen zuzendariaren izenik jakin. Ez eta abeslari txiki hauei laguntzen zien soinu jole itsuarenik ere. Aur txiki hauen ondoren Gasteizko "Amets" taldeak ekin zion bere lanari. A zer nolako sasoiak daukan musika tresnaz ondo ornitua dagoen boskote honek! Eta azkenik euskal dantzak Zelaia soinu jole sonatuaren doinu bizkorren eraginera. Zortzirehun lagunek ikusi ahal izan genuen jaialdi zoragarri hura.

Baina hartaz kanpo, izan genuen ikastolako zenbait guraso eta andereñorekin itzegitako aukera ere. Beste gauza askoren artean lan zail batetaz jabetu ginen. Bakarren batek izan ezik, ikastola hartako aurrek ez dakitela euskeraz. Honek erderaren bidez euskera irakastea behartzen ditu. Halaz guztiz ere sei urtetarako, euskeraz poliki moldatzen direla ipintzen dituzte.

Honelako zerbait egin beharko litzake euskera galduta den beste errietan ere. Baita dakiten artean ez dakitenak asko direnean ere. Euskeraz ez dakiten aur gehiegi arteak euskaldunen galera dakar, erdaldundu egiten dira. Zerbait sumatu beharra dago, beraz, euskaldundu nahi duten aurrentzat.

Arazo honekin loturik dago ikastoletan gertatzen ari den beste hau ere. Zail da euskal giroari eustea erri aundietako zenbait ikastolatan. Erraz jotzen dute erderara. Ikastolako aur guztiak sei urtetarako euskeraz ondo moldatzen direla jarri beharko genituzke, euskeraz ematen den irakaskintza jaso ahal dezaten.

Honek arreta aundia eskatzen die bai gurasoei eta bai irakasleei. Ondo zaindu behar dira etxean, lagunartean, jolasera-koan... Hontan zabarkeria beldurgarritz baterik daude zenbait guraso. Euskeraz jakinarren erderaz mintzatzen den senar-emazte gehiegi dago. Ez dizkiete bat ere neurtzen beren aurrei telebistaren aurreko egonak ere. Zaindu behar zaie jai egunetako, opor-aldiko eta jolas orduko euskal giroa ere. Ez ditzake irakasleak ikastolako aurrak, jolas garaian, bakarrik utz.

Euskalduntzea benetan artzen baldin badugu, beste biderik ez dugu. Euskaldun irateko biderik eman ez zaion erriak, erdalduntzera bortxatua izan den erriak badu neurri hoiek denak artzeko eskubide. Eta jokabide hau bereizketa eta zatiketa dela esatea fariseokeri nabarmena da. Eta umeak erderaz obeto agertzen dutela beren barrua eta, euskeraz ez ezitzea, beste keria baten aitzakia da.

Mila aldiz entzun dugu elizatik, eta santuak jatetik atera eta geratu ez den jendearen ahotik: "denak ulertzen dute erderaz, zergatik euskeraz meza eta itzaldiaik?"

Kukuak beti "kuku" jotzen du nahiz gorria nahiz beltza izan. Kukuak toki guztietan besteren abian egiten du arraultza. Beti bestek azi behar izaten dio kukuari umea. Kukuaren umea, berriz, kukukumea izan eta, berarekin batera jaio diren txoriaren umeak ilitzen ditu.

Badugu zertaz arduratu. Soro eta alderdi asko ditu euskal sailak. Ez gaitzen besteak egiten dutena desegiten jardun. Badirudi denok denean garena jakintsu. Pedagogia eta psikologia alorrean, erlijio kontuan, euskera sailean... Ez dugu besteak egingakoa eta erabakitakoa onartzen.

Eta jakina "kukuak oker jotzen digu".

ZUBI APURTUA

Lehenengo egunean jakin nuen Tamesis gainean London Bridge berria eraiki dutela; guztiz zubi ederra argazkietan ikusten denez. Erdi-Arotik irugarrena da izen hori daramana. Londresko Zubi Zaharra 1176an egin zuten eta seiehun urtez gora iraun zuen. Zaharren toki bost zubibegiduna jaso zuten 1831an eta amerikanoek (arrigarria!) erosi zuten arriz arri Arizonan ostera altxatzeko.

Zubi-pentsamentu honek, gogo-eta-elkartasuna delakoaren eraginez nonbait, zubi-kontuekin zerikusia duen bururakizuna, lagun zintzo haren oroitzapena, ekarri dit. «Ni Brooklyn-go Zubia egiten arihua nazu» —esan zidan—, urte gogorrek haiek, urte zoriontsuak halare». Gerokoan denbora galanki joana da biziaren zubipetik, baiña nekez ahaztuko zait bere itxura, bere izkera. Ezagutzen zituen Californiak mehatzeak, Australiak basoak, Itsaso denetako kresal-aparrak; mundu osoan zehar ibilia baitzen. Urte franko atzerrian igaro zituen arren, entzutekoa zen haren euskara gozoa, haren euskeraz mintzatzeko lehia...

London Bridge, Brooklyn-go zubia. Kanpora irten gabe ere badugu Euskal errian zubirik aski, Bilbo ingurutik asita Baionako barraraino, Pasaiatik Nafarroaren erriberaino. Iturraldeko pasarte meharra, erreketako ohol ezeak, ibaietako milla zubi klaseak, mendi arteko zubi garaiak, itsasadar gaineko zubi lerdenak, bidezabalen eta trenbideen gaineko zubiak. Egurrezko zubixka politak, arrizko zubiak, hormigoizko zubitzar arroak, burdinezko zintzil-zubi eta zubi altxagarriak.

Toki-izen eta deiturarik ere nahi aibat badugu. Zubia, zubi alde, zubi-aurre, arrizubieta, zubibarra, zubizarreta, zubiburu, zubimendi, zubigain... Eta eguzkiaren argiak eurian zehar igarotzean agertzen den koloredun arkuari ere zubi diogu: zubi-adarra, Erromako zubia, zeruko zubia.

Ez gara makalak zubigintzan, beraz.

Makalkeria dugu, ordea, gaitza gainera, zoritxarrez, gizabidezko zubigintzan, giza arremantako zubi lanetan, bizikidetasun arazoetan.

Aspaldiko EGAN bati ikustaldi berria egin diot, bertan irakurria bainekuan «Kwai ibai gaineko zubia» film famatuari egindako kri-

tika. Hauze da billatzen nuen puxka: «Gerraren zentzugabekeria argi baiño argiroago erakusteko egiña dirudi. Elkarren lehian ari dira ingelesak, zubi-gintzan batzuek eta zubia desegin beharrean besteak. Lehen ere asko saiatu izan dira gerrako —eta politikako— autsi-konpondu eta josi-urratuen itsumena adierazten. Ba ote du gainera egia horrek, hain nabarmena izanik, erakutsi beharrik?...».

Autsi-konpondu. Josi-urratu. Gerrako eta politikako eta betiko itsumena. Eraiki batzuek. Edo eraiki ustean. Edo eraiki nahian. Apurtu behar besteak. Edo apurtu ustean. Edo apurtu nahian. Elkarren kontra griña. Infernuko dialektika jokoa. Kaltegitza inñolaz ere. Ni, argi, ardi, arkume. I, itsu, etsai, otso. Gure ibaiak ez daramate urik. Gure ibaiak lohia, zikiña, lirdinga, isurki pozoitua besterik ez daramate. Gure ibaiak gure erriaren beraren irudia ote dira? Gu guztion gorrotoaren, zitalkeriaren eta pobretasunaren irudia ez ote dira ibai negargarriok? Honela jarraitza, ondakin horiekin batera ez ote da egunen batean Euskal erriaren izpiritu itoa pasako?

Basoa ikusten zuhaitzek ez digute uzten. Horren urbil eta halare horren urrun, esaerarena gertatzen zaigu guri. Bizi nahi badugu, elkarrekin konpontzera, komunikatzera, kondaturik gaude sekulako. Elkar bizi ala elkar il, hau da auzia, hau da galdea. Elkar bizi, hau da erantzuna. Gutxienezko eustazpia behar da hortarako. Ezinbesteko adiera. Elkarriketa-giroa. Guztio mut bihur ez gaitzen. Izpirituzko zubia, bestela esan. Orain artean eutsi gaituzten zubiak, egia, ez dira nahikoa gertatu. Zubi kaxkarak izan ditugu, bai, ziztriak, auskorak. Arreman tristeak, umillak, eze-rezak, besterik ezean, komunikabide arroteak. Baiña ez ditzagun horrenbestez zokora. Obeagorik behar baitugu, berriz, etor bedi zubigintza berria, itxaropentsua, iri-ki, gaztea. Zubi malgu gogorak, zume eta arri batera direnak. Txiki-anditzen direnak. Labur-luzatzen direnak. Estu-zabaltzen direnak. Egokiera guztietara makurtzen direnak, deneri eusten diotenak. Ziñez, gauza zailla, ibaiak garbitzea, arnasa lasaiki artzea, ikuskizuna argitzea, bizigiroa anaitzea. Zailla bezain premiazkoa.

Zer ba —esango du norbaitek— sinkretismo zarpailla nahi ahal duzu? Ez. Irenismo kobardea? Ez. Pake merkea? Ezta ere. Zer orduan? Euskal eldutasun bat, horra, pluralismo zuzen bat eta oreka giharratsu bat direla medio. Ez amarru illun engaiagarria. Are gutxiago dogma berriren bataioa edo eza-gutugabeko erakundea. Mentalitate-maillaz ari naiz. Gogo-jarreraz edo borondatezko azterketaz, gure erriaren ona bakarrik, biziera jatorra bakarrik, oraindik eta geroa bakarrik dela xede, xede nagusi, garai eta sakona.

Zentzu hortan egindakoek, lehen egindakoek, erreka jo izan dutela, alferrikako lana dela, indarra ondaztea dela. Hala da, alde batera. Baliteke, beste aldera. Halarik ere, konbeni da, erriak merezi du, jokatibide obeagorik ez da ikusten. Elkarriketa derrigorrezkoa da, dugu, zaigu.

Teilhard de Chardin-ek dionez, gora doazenak, azkenik biltzen dira. Bi aldapetatik igotzen direnak mendi berera nahi eta ez elkartzen dira gaillurrean, goitasunak batu egiten baitu. Eta zer poza tontorrean; Eta zer umiltasuna den arimetan sor-erazten duen handik ikus ditekene auditasunak! Umiltasuna da, izan ere, maitasunaren lantegia. Maitasunaren lege-arauak baldin ari bagara, bestalde, ederra ere maiteko dugu, edergintzari eskainiko gataizkia. Gauza nabarmenak egiteko aukera gutxitan izango dugu. Maizago, zalantzarik gabe, txikitzen ihardutekoa. Xehetasunei arreta, oso ongi etorriko zaigu, errazena xehetasunetan uts egitea da-ta. Xehetasunek egiten dute osoa. Esan den bezala, xehetasunetan dago Jainkoa.

Arrazoizko tensio osasungarri baten barrenean, zubi berriak jasoko dira han eta hemen, erreka, iturri, ibai garbientzat, nahi oneko errentzat, belaunaldi, klase, bazterren artean. Euskaldun bakoitza, zubigille, zubigilletxiki nahiz zubi-txigille. Euskal erria, zubi bizi bat. Eta zeruko zubia, lekuko. Oraingo eta geroako denboretarako, oraingo pentsalariak pentsatutako euskal zubigintza berria izan dezakegu, erriak onartua eta bizitua, edozein pasatako aldia geroa baino txarra-goa gerta dedin.

I. BUJANDA

UTIKAN EDOZEIN UTIKAN

Zoritxarrez, oraindik eskema negargarri baten menpean dihardugu epaitzen lurak eta zeruak: zuzenak eta okerrak. Eta eskema horretatik geure buruak askatzen ez ditugun bitartean, asarre bizi behar.

Eskema hori onartu ezker, indarkeria eta zapalketa guztiak berehala datoz. Bakoitzak —gizarte, klase, talde, mendeak— epaituko du zein dan okerra (ala zuzena); zein moro ala kristau, atzeritar ala bertako, zuri ala beltz, eskuitar ala ezkeriar. «Utikan moruak» ala «utikan eskuitarrak» esan, ez dago ale baten alderik.

Nork esaten eta erabakitzen du zein den zuzena eta zein okerra? Boterea eskuetan duenak. Zuzena: giroko eta uneko indartsuen alde dagoena; okerra: giroko eta uneko indartsuen aurka dagoena.

—oOo—

Zer dugu eskema horren ordez? Askatasuna. Baina, askatasuna zentzuzat? Okerrentzat. Askatasuna gizaki guztientzat baldin bada, ezin okerre uka. Zuzenen zerbait baltz, besteri emateko izango lukete askatasuna. Arrizko bakarria arki-

tzen dut nere gogoan askatasunari buruz: zuzenak dirla-ta, zerbait berena bakarrik dala uste dutenei, hauei bakarrik ukatzea askatasuna. Baina ez, hauei ere askatasun osoa zor zaie.

Berez, ez dago okerrik mundu honetan. Ez dagoelako horretarako adina epailerik. Epailerik ez, besteak ez ditugulako ezagutzen, kanpotik ez bada. Ez ditugu ezagutzen, ez gera-ta egon besteen barruan.

Onik dagoenik baieztatu ezin arren, gizon onik badago. Okerrik dagoenik baieztatu ezin dugulako, gizon okerrik ez dago. Lojika berberatik ateratzen ditugu ondorio bi hauek: gizonaren aldeko lojika-tik.

—oOo—

Dana da berdin? Ez. Bata edo bestea ez da berdin, askatasuna-gaitik. Askatasuna da epailea, ez epaitua. Antzina baten esan ohi zan «epaigo librea». Guk, ordea, «askatasun epailea». Askatasuna nigan, ni nigan, epailea eta epaitua elkarren aurrean eta barnean; nigan daiteke epai bakarra —ez erreza—, nere askatasunak neri.

Iritziak ditugu. Iritzi osatu bat, bere galan ondo oinarritua dugunean, geure iritzia besteena baino obetatz hartzen dugu. Iritzi ezagunen artean, norberantzat norbera-rena ez bada onena, ez da benetako iritzi heldua. Baina halakoa bada, ez da iritzia besterik, ez da gutxiagorik ere. Norberak norberantzat ondo ezagutuztat duana, besteentzat ezin du iritzi eran baikiz eskeini.

—oOo—

Ez dugu, ba, inoren epairik egiteko ahalmenik. Iritzien artuemanetan jardun behar dugu gure bizitzan, ez elkarren epaiean.

Gizonak epaitzetik, onak eta txarrak guk bereiztetik, sortu dira munduan izan diran absolutismo, inkisizio, diktadura, imperialismo, fakizismo, totalismo oro.

Epaiaren adibidea «utikan» da. Ez gehiago inorentzat utikanik. Utikan edozein utikan.

Askatasuna egungo moruentzat, gaur eta beti.

Jenaro Garate

EGUN

EGUNEKOA

Harriturik zauden horri.

Abaildurik zaude, ezkerkoi edo «gauchiste» hori: Txina eta Espainiako gobernuek eskua elkarri eman diote.

Oso ondorio ilun eta etsituzkoak ez egin, gero. Menturaz bada oraino ere internazionalismoa. Bainan dudarik gabe internazionalismorik sendoena diruarena izan da betidanik.

Daniel Ibargoiti

ARGIA

Zuzenadaria:
MIREN JONE AZURZA

ARISTEGIETA

Nafarroa-Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak argitaratua (Kale Nagusia, 50-1.º Burlada-Pamplona).
Donostian: Okendo, 22
Tel. 42 66 66

ARPIDE SARIA:

Barruan	300 pezeta
Korreo batasunetako errietan	350 pezeta
Atzerietako beste errietan	370 pezeta
Aldez	Aurrez gal-detu

Salmetan (ale bakoitza) 7 pezeta

Irakola:

«Gráficas Navasas»
A. Adoain, 1 IRUIREA
D. L.: NA. 80-1963

HAUR IDAZLEHIAKETA Getxoko "Alday Itxas-Gane" elkartearen laguntzapean eratua da I Haur Idazlehiaketa, honako betekizun hauen arauera:

—Gaia nork bere aukeran, euskaraz nahiz gaztelaniaz.

—Orrialde bat luze gutienik, eta bi gehienez. Makinaz zein eskuz idatzirik, eta hiru zentimetro inguruko marjena ezker aldean utziz.

—Idazlanok apirilaren 18a. baino lehenago bidaliko dira zuzenbide honetara: Patronato Alday Itxas-Gane. Caridad kalea, 3 — Algorta (Getxo).

—Egileak, nork bere izen deiturak adiarazi beharko ditu, bai eta gainontzeko xehetasun hauk, hots, zuzenbidea, telefonoa, noiz jaioa den, nongo eskolatan diharduen eta zer maila tako ikasketak egiten ari den.

—Lehiaketa hau bi mailatan banatzen da, adinaren arauera: zortzi urte artekoentzat (1965ean. jaioak) eta hamairu artekoentzat (1960an. jaioak).

KANTA LEHIAKETA Portugaleteko "Gaurko Gazteak" deritzan Elkarteak eraturik, sortu da I Portugalete Euskal Kanta Lehiaketa.

—Edozein gaztek parte har dezake, bakarka, bikote, hirukote edo laukote gisa, abots soilez nahiz soinu-tresnaz eta guzti.

—Kantari edo talde bakoitzak euskarazko bi kanta berri beharko ditu aurkeztu, kanta ezezagunak eta argitara gabeak, alegia.

—Kantak Jose Maria Romero Fernandez jaunari (General Mola, 11-5.º Ezk. — Portugalete) bidaliko zaizkio maiatzaren 15a. baino lehenago, hiru koplitan eta gaztelaniazko itzulpenarekin. Horrez gainera, kantariaren izen deiturak adiaraziko dira, zuzenbidea eta talde izena aipatuz, bai eta D. N. I. delakoaren xehetasun guztiak ere.

—Lehen saioa ekainaren 10ean. ospatuko da, lehen ontxoak hautatu asmoz. Bigarren eta azken saioa, aldiz, ekainaren 30ean.

—Kantari edo talde bakoitzak, lehen saioa bi kantaz gainera, beste bi aurkez ahal izanen ditu bigarren saioan, edo, bi berberak, nork bere aukeran.

—Sariak honelatsu izanen dira:

- 1.—Disko grabaketa, dirudia eta 1.000,— pta.
- 2.—Irudia eta 1.500,— pta.
- 3.—Irudia eta 2.500,— pta.
- 4.—Irudia eta 2.500,— pta.
- 5.—Irudia eta 1.500,— pta.

EUROPA Mahai gainean dugu Arrasaten argitara ohi den T. U. (Trabajo y Unión) aldizkaria. Pozgarri zaigu ikustea euskarazko artikulua gehituz doazeela, 148 azken ale honetan agertzen diren lau artikulua lekuko.

Horrez gainera, aipagarri benetan beste bi artikulua. Bata euskaraz, ZERUKO ARGIA honetan (Ots. 18) Gurutz Ansolak idatzi zuen Dei Arrasatera! (R. Kanblong adiskideari), hain zuzen. batetan argitara emana.

Bataz beste, hitzez ez bada zentzuz behintzat, bat dator gaztelaniazko artikulua hau lehentxoago aipatu dugun Gurutz Ansolarenarekin. Aipa ere aipa dezagun hemen zenbait erro labur, gaztelaniaz den arren merezi duelakoan bait gaude:

Como ingresar de frente en Europa es tan complicado... empresarios catalanes y vascos están ingresando ultimamente en Europa por su cuenta, a base de invertir al otro lado de la frontera francesa. Como da la casualidad que, tanto catalanes del norte como vascos del norte, se hallan en una situación de subdesarrollo industrial relativo, sus vecinos del sur pueden invertir allí al parecer ventajosamente.

Si la Europa de las fronteras y las guerras mundiales va a ser sustituida alguna vez por una Europa regional unida, no hay duda de que estas nuevas tendencias están facilitando la tarea.

Las ventajas resultan evidentes. Un mismo idioma. Culturas parecidas. A menos de dos horas por la autopista... pero en Europa. Y de este modo, en mano de la economía se pone en marcha una "región-bisagra", esto es, una de las previstas euro-regiones que habrían de configurar el futuro del continente.

EUSKAL LIBURU ZERRENDA Durangoko Azokan agindu bezala, Juan Arbelaitz adiskideak Donostiako Manterola Liburutegiak argitara eman berri duen Euskal Herriari buruzko liburuaren katalogoa bidali digu. Laurogeita hamalau orrialdedun liburuak luzeekin bat da, 1800 liburuaren tituluak osatzen dutelarik.

Liburuxka hau zenbait sailetan banatua dago, gaien arauera, eta zenbaitetan, badirudi banaketa ez dagoela erabat ondo egina, edota, hobeto esan, hobeki egin zitekeela. Horrez gainera, liburu zerrenda bat baino, autore zerrenda bat edo dugu, liburuak ez bait dira azaltzen beroien tituluak atxikiz, egileen arauera baizik.

Bestalde, katalogo honek iaizko abenduko fetxa dakar; uste baino beranduago atera zaigu, beraz, biltzaileak jasan duen gaixoa diren bategatik edo, jakin dugunez. Horrela ba, azken hilabeteotan agertu diren liburuak ez agertzea eta azalezko okerren bat edo beste ezin besteko hutsuneak dirateke.

Zorionak Arbelaitz jaunari hartu duen zeregin eta neke honengatik, eta... eskerrik asko.

AITA ONAINDIA Jaso dugu ETOR/GERO hauzaren ondoren ETORek eskaini berri duen lehen alea. Aita Onaindiaren Euskal Literatura I da ale hau, eta gai honetaz azaltzeko diren sei aleren arteko lehena dugu.

Aita Onaindiak sarrean dioenez: "Esku artean daukazu literatura onek beste onako bost ale izango ditu. Edo obeki: lan osuaren asmua au duzu, sei aletan bananduta: 1) Euskal Literaturaren asieratik —Etxepare ta Leizarraga aroa, Axu'ar aroa, Larramendi aroa— amazortzigarren mendea barru dela, lenengo alea; 2) emeretzigarren mendea osorik, bigarren alea. 3) 1895'an. asi ta 1920'rarte —Araña ta Azkue'ren belaunaldia— irugarren alea. 4) 1921'tik 1940'rarte —Aitzol'en belaunaldia— laugarren alea. 5) 1941'-

tik 1960'rarte —Zaitegi ta Orixe'ren aroa— bostgarren alea, ta 6) 1961'tik. gaurko egunetaraño, seigarren alea".

Bestalde, Euskal Literatura honek jarraituko duen hildoa egileak berak ematen digu bere lenengotik asi ta gaurko zizki-mizki guztietaraño. Egitamu edo asmo bat ere ba-dugu aski zeatz jakina: euskaraz zerbaiz idatzi duten guztiak aipatuko ditugu, iru mail oetan tenk eginik batez ere: 1) idazle bakoitzaren biziari buruz zerbaiz; 2) idatzi dituzten lanak eta auren mamia arrotu, ta 3) egille bakoitzaz zer esan duten adierazi".

Eta geure aldetik, agertu den lehen ale honi bagazozkio, diogun ahozko literatura, XVI, XVII eta XVIII mendeko idazleek osatzen dutela lehen ale hau. Horrez gainera, sarreara gisa, Aita Onaindiak euskarari buruzko zenbait burutapen eskaintzen digu, euskara hizkuntza bezala aztertuz, euskalkien berezitasunak, euskara idatziaren batasun arazoa eta beste.

Euskal Literatura honek euskaraz egundaino burutu den euskal literaturarik joriena nahi luke izan, eta beronek badu, besterik gabe, nahiko meritu. Bestalde, egilea, idazle den aldetik ilun eta astun samarra izan arren, errotik benetalaria dugu, eta sort daitezkeen eragozpenak erraz gainditzen ditu, lanean izan ohi dituen jakintza, maisutasun eta joritasunarekin.

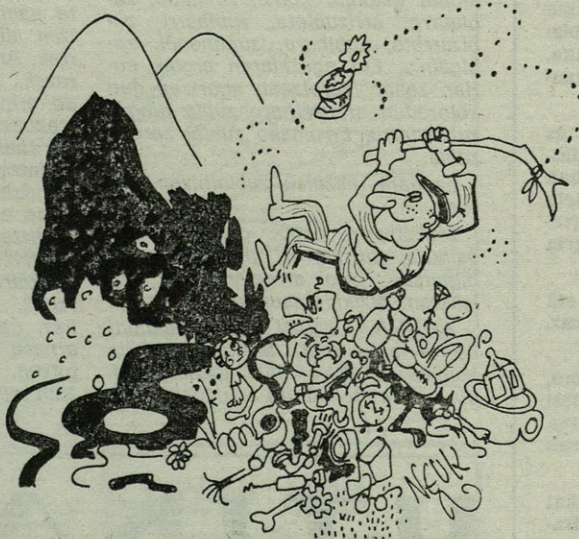
Ortografiari buruz, ez da, agian, kontu handirik izan, edo, hobeto esan, badirudi egileak burutu bezala argitara emana dela, gainontzeko zuzenketarik gabe. Honela azaltzen zaigu edozeinbat era desberdin: zar, zaar, zahar; len, leen, lehen; zituen, zitun; goraxeago aipatu dugun asmu eta honelako beste zenbait bitxikeria, gain begiratu batez erraz asko berdin zitezkeenak.

Dena den, martxan ba, Aita Onaindiaren Euskal Literatura. Ez da, behar bada, lan kritiko bat, baina bai biltzaile fin baten bilduma. Denaren beharretan gaude.

AMUARRAINAK Behar bada zenbait zentzutan harrigarri badirudi ere, eibartarrak izan arren ez degu sekula santan gure bizitza motzean eskopeta kozkor bat esku artean izan. Ez eskopetarik, ez eta kainaberarik ere, baina, jakina... kainaberarena ulergarriago gerta daiteke, zeren, ez bait gara Deba hibai inguruetan arrantzan hasiko!

Hala ere, honetaz guk baino gehiago dakien zenbaitek besterik uste bide du, horrela azzaltzen da behintzat amuarrainen "beda" delako horren berri eman duten agiritan.

Izan ere, legearen indarra duen agiri batetan, Gipuzkoako erreka eta hibaien zerrenda aipatu da, non arrantzan egu daitekeen neta non debekatua den zehatz mehatz jakinaraziz. Horrela jakin izan dugu Deba hibai amuarrainen ihardun dezakegula, Debako itsas bazterretik hasi eta hogeita bederatzi kilometrotan barrena.

Erreka-arrantza arlotako agintariek zerbaiz jakinen dutelakoan gaude, haatik, guk ezin inolaz ere sinetsi Debatik Bergara edo Arrasateraino egiazko amuarrainik egon daitekeenik. Zapi zikin zazarharak, leja botella oriak, zakar likinak eta ondakin usaintsuren bat edo beste nahi haina, baina, amuarrainak...?

Nik neuk neure ibilaldietan, noizik behin ikus ahal izan dut hegan egin ohi duen "txori" deritzan hoitako bat edo beste. Baina, sekula ez, ordea, Deba bailadan amuarrainik, urdaiaz pikoarekin eta "a la navarra" ez bada, behintzat.

Behar bada, zenbait urteren buruan, hemen inguruan ere txoriak bazirela kontu ahal izanzen diet ene seme alabei, gurasoek amuarrainak, loinak eta eskailuak zeudela kontatzen zidaten bezala, eta J. M. Barandiaranek sasoi batetan orainak, basurdeak eta artzak zirela esaten digun bezalaxe.

ORAINGO GAZTEAK Sortua da Azpeitian "Oraingo Gazteak" deritzan kanta talde berria. Eta, hain zuzen, sortu bezain laster izena aldatu du, "gazteak" baztertuz eta ORAINGO soil soilik utziz. 16-18 urte arteko zortzi neska-mutil dira, bost azkoitiarrak eta hiru azpeitiarrak, Jose Mari Altunaren zuzendaritzapean ari direnak.

Euskal musika zaharrari atxikirik nahi lukete ihardun, eta "Mocedades" eta "Oskarbi" taldeak zaizkie atsegin. Hain zuzen, hoiend hildoi jarraitu asmoz ari dira, oraingo behinik behin.

Dagoeneko irabazle atera zaigu Azpeitiako talde hau Donostian arestian eratu den hasi berrien kanta lehiaketa batetan, eta horrela jarrai dezala opa diogu. Eta opatzen hasiez gero, euskal kantaren barrena jarrai dezala opa diogu azpeitiar "Oraingo" talde honi, nahiz eta, agian, "Eurovisión" deritzan kanta sariketan inoiz parte har ahal ez izan.

LABUR LABUR Martxoaren 30ean, Iruñeko Gayerre Antzokian Caro Baroja anaiek moldaturiko "Navarra: Cuatro Estaciones" deritzan etnografia filma aurkeztu zen. Filma hau Nafarroako Diputazioak "Príncipe de Viana" antolamenduaren babespean egin da, margoz egin hain zuzen, eta bi ordu eta erdi irauten du.

Honako filmaren lehen aurkezpena otsailaren 22an. egin zen Diputazioaren aurrean, Iruñeko kazetari eta albisteriei

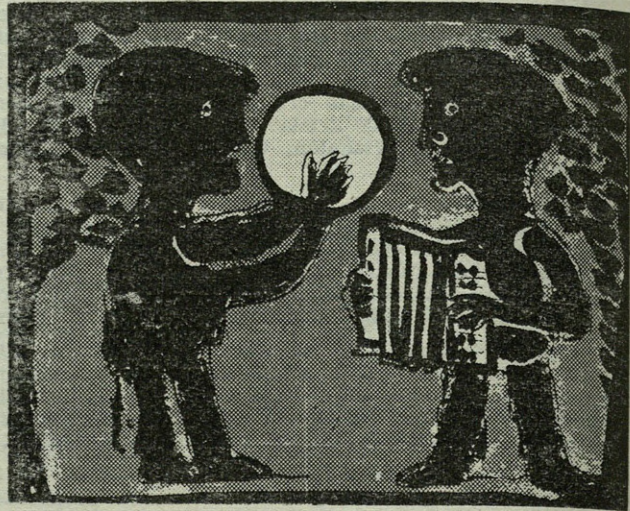
erakutsi eta jakinarazi asmoz. Gayerre Antzokian prestatu den bigarren aurkezpen honekin, aldiz, agiriko hasiera eman zaio, eta aurrerantzean Nafarroako herririk herri erakutsia izanen da.

Eta Nafarroan ezezik, bai eta beste zenbait herrialdeetan ere, dagoeneko Bilbaoko Antropologia Astean agertarazia izan bait da, eta asmorik ere bada Tolosa eta Eibarko euskal saiotan aurkezteko. Baina, honetaz eta filmaren mamiaz hurren astean mintzatuko gara.

● Martxoaren 31an. Xabier Lete, Benito Lertxundi, Lourdes Iriondo eta J. A. Irigaray kantariak Tuteran eratu zen jaialdi batetan parte hartu zuten. Iruñeko egunkariak diotenez, egundainoko harrera eta arrakasta izan zuten gure kantari ezagunek.

● Apirilaren 8an. omenaldi bat eskaifi zitzaion Azpeitian zortzi trikitilariri, honako lau bikoteri alegia: "Añun-txa" eta Migel Iturbide; Bitarte eta Patxi Iturbide; Arbe eta Jose Mari Iturbide, eta, Epelde eta Egurrola.

Goiz erdian ongi-etorria. Ondoren kalejira eta beza sandua. Hamabitan jaialdia Izarraitz Pelotalekuan. Bazkaria eguerdi aldean eta arratsaldean erromeria. Zorionak zortziol.

● Apirilaren 13tik. 18ra. arteko sei egunen buruan eratze da Gasteizen III Erlijio Musika Aldia.

Beste zenbait talderen artean, apirilaren 15ean. Sabin Salaberriaren zuzendaritzapean ari den "Araba" Koruak hartuko du parte, eta hilaren 18an., berriz, "Manuel Irdier" Taldeak, Emilio Ipintzaren zuzendaritzapean.

● Joan zen astean Eibarren eratze ziren hiru hitzaldiak —"Euskal Langileriaz", "Europako Ezker Berria" eta "Koperatibak"— debekatuak izan dira. Beste honenbeste gertatu berri da Añorgan, "Euskal Herriko Erromanizazioaz" zeritzan hitzaldi batez. Aipatutako bizpahiru hitzaldi emanak ziren lehenagotik Gipuzkoako zenbait herritan.

● Arrasateko lantegi kapitalista batek 500,— ptako. akzioak 400,— ptan. eskaini dizkie langileei. Bostehun pesetako akzio hoiak 2.000,— balio dute egungo boltsa kotizazioan.

Baten batek esan zuen koperatibek ez zutela bizi eta irauterik kapital sistimaren barrena, konpetentziako merkatu batetan, alegia. Bego, baina... nork ezin?

● Iruñeko "Amigos del Arte" izeneko musika elkarteak antolatzaile delarik, eratua da XXI Nafar Jota eta Euskal Kanta Lehiaketa.

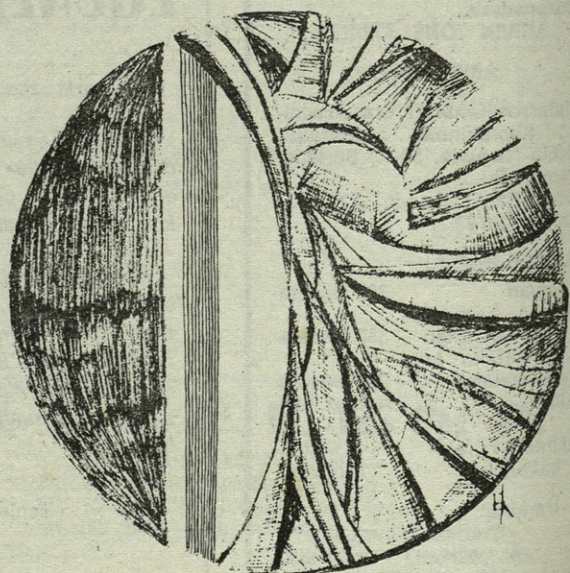
Inork nahi badu parte hartu eta gainontzeko xehetasunak jakin idaz bizaio elkarte antolatzaileari (Mayor, 21.º Iruñea), nork bere izen deiturak adiaraziz, aurkeztuko dituen bi kantak aipatuz eta gaztelaniazko itzulpenarekin.

Azken saioa Gayerre Antzokian ospatuko da, denboraz jakinaraziko den egunean, eta lehen saria 8.000,— pta. haina izanen da.

● Laudion sortu berria da kanta talde berri bat, "Santa Luzia" izenekoa. Oraingo berrogei inguru lagun dira, baina ehunen bat izate asmoz ari dira. Bere lehen saioa Laudion bertan izanen da, apirilaren 22an. Ea ba!

● Azkenik, apirilaren 17an., erabateko jaialdi bat eratze da Hendaia "Varietes" Antzokian. Han izanen da ZAZPIRIBAI taldea, ipar nahiz hego Euskal Herriko kantariarik ontxoenak bere barnean direlarik.

AMATINO

FRANTZIAKO LEGE - ETXE BERRIA

Erabaki da joandaneke ilabete luzeetan auteskunde aukerari erantzita zeramaten ezbaia.

Ezkertiarrak ez dira eldu itxaron zuten elburura, lehengo gehiengoak jabe zireak eraberean beste berriz jabetu dira eta uste zen baiño zerbaite indar aundiagoak.

Ez daigun eman artobero usairik idazlan oni, au, ori eta bestea esan gendun eta ikusi duzue eta abar jardunaz. Esanak esan irakurle, da jaun da jabe bakarria ongien epaitzeko zenbaterainoko indar izan duten nahiz ustearen ustela nun gelditzen dan adiratzeko.

Sar gaitzen gaurkoan, ikus daigun labur oraingoak zer eman digun auteskundetako bi igandetan Alderdi nagusienei buruz;

1973 MARTXOAK 4

P.C.	5.063,981	autarki	% 21,34
P.S. ta radikalak	4.899,965	"	% 20,65
P.S.U. ta ezkertiar ezkertar	781,976	"	% 3,29
URP. ta rep. ind. ta CDP	8.242,661	"	% 34,74
(Lehengo gehiengoak)			
Lecanuetarrak	2.967,481	"	% 12,50

Ori da lehenengo igandeko joku zehatza.

Bigarren igandean Lege-Etxe Berrirako diputadu aulkirako autetsiak era ontan banatzen dira gorago aipatutako Alderdiei bakarrik gagozkiela;

P.C.	73	
P.S.	89	
Radikal ezkertarrak	16	181
P.S.U.	3	
UDR	180	
Rep. Ind.	53	254
CDP	21	
Lecanuetarrak	28	28

Lege-Etxe berria 490 aldun diputaduk osatzen dute beraz gehien goaz jabetzeko, erdiak eta bat, 246 dira danera.

Zer erakutsi digun bigarren buelta onek. Garbi, batetik, oraingoan ere Frantziako Erria ezkertiarren batasuneko egitar-asmak edo programari baietz emateko ez dala gertu, ala izatean komunistak jabetuko zirelako aginteaz Alderdi gogorragoa ta askoz eere obeto eraldutakoa eta kementsuago agertu direlako.

Zenbait tokitan agerian gelditu da ainbat sozialistak ez dietela jarraitu zintzo Alderdiko nagusiak emandako arauak.

Ikusi da baita UDR. eta lagunkide direnek gutxienez 110 diputadu galdu dituztela. Ainbat aldiz esana zen gertaera au, zegatik 68 garreneko zalaparta ondorengo auteskundea berezia izan zelako, beldurraren bultzada batez gizendua.

Lecanuetarrek ezkertiarren aurka biziki erabakiak, lortu dute aukeraperatzea, baiña lortu ez dutena da, ain amets izanik ere, lehengo gehiengoak jabe zirenak oraingoan eraberean ez jarraitzea. Ori zuten bigarren amets aundia, beren indarraren behar-beharrezko ipintea UDR. tarak baldin gehiengoak jabetuko baziren. Bigarren amets au ezina agertu zaiote, nahi biak ezin ba lortu batera, batetik UDR. tarrei lagundu ta bestetik laguntza orren bidez beren ametsa zokoratu.

Jaurritako bi ministru izan dira jokoa galdu dutenak, Shuman eta Plevin. Batez ere lehenengo ori atara ezak min aundia eman diote.

Ilabete guti igaroko dira eta CGT ta CFDTko. Langile Alkarte biak burruka bizi batean sartuko dira Jaurritako gobernu berriari buruz. Batez ere Seguy jaunak iru ilabeteko isil unea, komeni zitzaion bere jokorako bakantza oiek gaindu nahiko ditu.

ALBERDI tar ANDOLIN

Ego Ameriketako berriak ARGENTINATARRAK ALDAKETAREN ALDE

Militar indarrak alferrik jardun dute peronismoaren aurka eta 1955-garren urtetik 1971-garrenarte bera legez kanpo mantentzen. Auteskunde libreak eta peronismoaren beretortzeko bideak eratzeko prest egon ziren Frondizi eta Illia lehen-dakarien ondarena alferrikokoa izan dela ikusten da. Lanusse jeneralak taktika erosoa eta bizkorragoa eraoliarren ere, ez du bere asmoa bete ahal izan.

Peronismoaren garaipena zalan-tzari gabea izan da. Lanusse nahiz eta bere tristura gordetzeko lain ez izan, gertaera besterik gabe onartu behar izan du. Izan ere, korrupzioan eta gobernatzeko gai etzen garai bateko Juan D. Peron Estatu buruzagitzatik bota zutenak ez dute berehalan onartuko gobernuko aukia berari uztea. Azkarra eta liberala, ongi asko ohar-tu da Lanusse jenerala etzegoela luzarogoa uzterik Argentinako gobernu militarren esku eta ezinbestekoa zela uniformegabeakoei arazo hori itzultzea.

Halere, auteskunde hauetan ezta Peronen mito zaharra eta izen atsegina bakarrik berpiztu. Argentinatarrak, Peronen izenaz baliaturik, aldaiketaren alde agertu dira.

Argentinako egungo gizarte berriari egokitzen etzaion uniforme-ko jantzia baztertu egin nahi izan du martxoko auteskundeak. Militarrak ezin zuzendu zezaketen inflazio gaitza eta atentaduak zekarten segurantzik ezak gaitzetsi ditu.

Dena dela, nor da garaile "berri" hau? "Justizialisten mugimenduen" kandidatoa, H. Campora hortz kirurjilariaren alde autarkiak eman direnean, Peronen alde eman direla adierazi nahi zen. Peronen izenean ekiteaz zer adierazi nahi den jakitea ez da gauza erraza. Ezkertiarrek "herria"-ren ordo hartzen dute "Peron" hitza. Baina mugimendu horren barnean badira moderatuagoak, langile kezak dituztenak eta baita ere gerri-zaile zale zenbait.

Peronismoaren alde herriaren zatit haundiena agertu denez militarren ekonomi politikoa, gaindu

"¡Perón o muerte!"

ezindako inflazioa (%-ko 146 ogeitahiru hilabetetan), lanik gabekoen egoera (1.500.000 inguruan) gaitzetsirik gelditu dira. Junta militarrek zeraman enpresen desnazionalizazio eta U.S.A.-ren aldeko politika baztertuak gelditu dira.

Justizialisten programaren alderdi nagusienetakoak hauek dira: jorralen haunditzea, nazioarteko salmentak eta bankoetxeen nazionalizazioa eta giltzapetu politikoen antziz amnisti orokor bat.

Agintaritzak berria egokitzen de-nean zer gertatuko ote da?

Batetik gerta liteke H. Camporaren taldeak zenbait neurri progresista eta nazionalizazio batzuek eragitea eta nekazaritzaren erreforma mugatu batzuek eratztea. Gero ondoren U.S.A.rekin akordio bat egiteko eta aldekatu sakonak beste baterako utziaz.

Bestetik berriz, militarrek gauzak nahastan ez badituzte beintzat, gerta liteke erabaki iraultzaileen garaia etortzea: langile batzordeen bidea enpresak langileen esku uztea eta inperialismoari arpegi zorrotza agertzea. Giro iraultzaileen zenbait agerpen han eta hemen agertzen dira: Langile borrokak oso gogorak izan dira Cor-

doban eta Tucumanen eta gerra armatuaren zaleak ez dira falta.

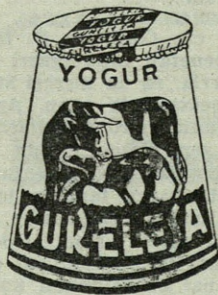
Herriak ere, zerbaite adierazi du egin duen aukeran. Hala ere, kon-tuan hartu behar da egoera txarretan demagogoa garaile irten ohi dela.

Dena dela, hor ditugu Peron beraren hitzak: "Jakín lada kit non aurkitu lagunak. Chileko Santiagon, Liman eta agintari herrikoiek dauden Herrietan aurkitzen dira nere lagunak."

Argentinako egoera hau ez da bere mugetan bukatzen. Allenderen politika indarberritua izan da, Uruguayko militarren inperialismoarekiko gorrotoa ageri dago eta Mexikoko lehendakaria ez dago prest Washingtonen mugetan bakarrik jarduteko. Peruko lehendakari ordezkioak begi onez ikusi du Allenderen garaipena eta Venezuelako gobernu kanpoko inbersionen alguztitasuna mugatzeko prest dago. Panamak U.S.A. salatzeko zalan-tzarik ez du egin.

Ez ahal dira gertaera hauek denak etorkizun berri baten lehen urratsak. Ego aize honek berotuko ditu U.S.A.-ko talde agintariak.

D. IZA

YOGUR

GURELESA

GOGOZKOENA

TRANSPORTES

azkar

ERAMAN - EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donosti'tik egunero:

Iruña, Bilbao, Gazteiz, Jerez de la Frontera, Cadiz, Alicante, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca-ra.

Astean iru aldiz:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta Vigo-ra.

Carretera Gral. a Hernani - B.º Ergobia - DONOSTIA

Telefonoak: 450313 eta 459723

Aptdo. 1381

Aptdo. 1381

JOSTUNDEGIA

MODISTEGIA

UGARTE

Urbieta, 66

DONOSTIA

MUEBLES

URRETAVIZCAYA

1920'an sortutako etxea

ERREDIZAK - EDERGALLUAK

EGIN - GAIK eta AURRE - KONTUAK

POSTAS. 48

GAZTEIZ (Vitoria)

ZERUKO ARGIA

SALTZEN DA:

ELGOIBAR

M. Gorostia

BIBAR

Angere

Markine

Iriondo

Eguren

Gisasola

Barela

Alday

Aranburu

Estanku. 11

Isaai

Simon

Aman

Urui

Urizar

Egite XX

ATE OPARIK

GAI TA IRUDI POLITENAK

Victor Pradera, 2
(Esquina Zubieta)

DONOSTI

Amorraziozko sutan

Gure egoera kulturalari goitik beherako ebaki bat egiten bazaio, barrua ikertzeko, guraso eta umeen hazaldien arteko diferentzia erabatekoa nabaitzen da. Gure egoeraren gorputz sozialak bi izaki ezberdinena dirudi, kentauro edo sirena baten antzera. Agian hobeto, gure egoerak Jano-buru doblea duela, esan beharko litzake: bata beste-ari kokotetik erantsitako bi buru, alde banatara begira.

Ta bi alderdiok haserre bizian direla, esaten nuen.

AMORRAZIOA ETA ALTER-NATIBISMOA

Amorrazioak gure arteko gora behera asko esplikatzeko du: tradizioen kritikako radikalismoa, itsukeria eta hestukeria anitz, humore txarra eta beste. Alferrikako eta batere beharrik gabeko istilu asko. Benetako elkarriketa, dialogo, falta.

Amorrazioak esatera gogortzen digu: doi-doi egingo da beste inon, Euskal Herrian baino kritika gogorragorik.

Amorrazioak askotan perspektiba gal arazten digu: amorrazioaren sutan aisa ahazten dugu hamar urte honetan zenbait lortu den. Zenbait entzunez, sekula baino atzerago gaudela pentsatuko litzake.

Amorrazioak, batez ere, bidegabezko jeneralizazioak eta sinplifikazioak egin arazten ditu. Izan ere, amorrazioak —bakardade espezifikoko batetan giltzaperatzen bait du amorratutakoa— irrazionalkeriara eragiten du, hain zuzen bide irrazionalen (edo norberak halakotzat edukitakoen) gauzez eta ahalaz lezin sentimentuen leherpena da-ta.

Beraz, amorrazioaren sutan polarizazioa sortzen da.

Amorrazioak GOIZ ARGI-ri edo AGUR-i bazter guztietan Euskal Herriaren etsaia ikusarazten dizkie, Euskal Herriaren beren burutara dutelako noski: gazte engainatuak, interes zikinak, azpilana, endredoa, demagogoak. Euskaltzaindia "h" eta beste edozer gauza ere, taldekerien tresna baizik ez dira, eta nolana ere, aldizkari sinestekotan, berak ez beste denok ("h" onartu dugunok behintzat) etsai edo etsaiaren lagun eta laguntzaile gina. Beraz: gu alde batean eta beste denak bestean.

ANAITASUNAK askotan eman izan du inpresio horixe bera, nahiz eta aldizkari honen historia urdurian tzik-tzak edo zehar-mehar asko nabari: gu eta gutarrak alde batean, eta beste denak beste aldean. Gu ezkeriar eta beste denak eskuindar, entenituz, agian.

E. Osak ere noizpait gure arteko diferentzien hauzia honen garbi ikusten badu, alternatibismo horixe besterik ez da: "Eta orduan ikusten dugu, euskaldun batzuek zantpatuz jokatzen dutela, eta beste batzuek askatuz".

ZERUKO ARGIA bera ere, Utikan eskuindarrak! editorialarekin, alternatibismo hortantxe erortzen zela iruditzen zitzaion Gaztaniagari: gu ta zuek-etan banatzen zuela mundua. Ez du merezi adibidetan gehiago luzatzerik. Piska bat behintzat, eta burrukan ari garenez gero, alternatibismoa ezinbestekoa dirudi.

Alternatibismoa funtsean mani-keismo teorikoa da. Ta ez dago pentsatzerik, inor, hotzean, benetan hain manikeo dugunik. Alter-

natibismoa batez ere postura polemikoa da. Zenbait pentsamolderen arrisku tendentziala ere bada, batez ere ezkerrena egunotan (eskuinak ez bezala, teoria propio bat sortzen lan egiten bait du). Eta goiko adibideekin adierazi nahi dudana, hauxe besterik ez da: euskal giro guziz polemikoan, oso erraza dela, alde ala molde alternatibismoan erortzea. Ez dut uste, gaitz hori batzuen ala besteena bakarrik denik: guzian gaitza dugu hori aspaldion. Gure egoeraren ezaugarri bat da. Eta aktibismoak oso erraz dakarrena, gainera, ekintza konkretua maiz alternatiben aurrean erabakitzen bait da. Orduan, aisa pasatzen da bat, alternatiba praktikoko printzipiozko alternatiba moduan ikustera.

PROBOKAZIOAK

Normalizat har daiteke, euskaldunoi gure egoeran istiluak usu sortzea. Ahaleginak eginda ere, ez genduke lortuko, iskanbila eta istilurik gabe aurrera irtezea.

Hain minbera eta sentikor bihurtuta gaude, gainera, ze bestelako eritziak eta beste eritziakoen lanak gure inguruan, oso erraz, probokazio moduan hartzen bait ditugu. Arrazoiak asko eta diferentek dira. Baina arrazoiak gora behera, azken finean horixe da, gertatzen ari dena. Nik apenas pentsa nezake, adibidez, Aita Villasante euskaltzainbureauen agiriak inor probokatu nahi zuenik. Baina ez da jendea probokatu gabe pasatu. Garai batetan, "h" zela eta ez zela, Mitxelena eritziak oso erraz bihurtzen ziren probokazio, eta doi-doi zabal zezakeen ahorrak "h" aipatzeko, norbait sumindu edo norbait bere alde aprobeztatu nahi izan gabe. Neuri ere gertatu izan zait, gutiena uste nituen probokazioak egitea, eta uste dut, horrelako historiak denok ezagutzen ditugula, eta gehienok jasan ere.

Batzutan ezinbestekoa da, esatera batzuek probokatibok gertatzea: gure tradizioetan sustrairik gabeko pentsa eta mintzamoldeak sartzen direnean, esate baterako. Ez dago, lehen-lehenengotik zuzen ulertuko direla, itxaroterik. Adibidez, Bonhoefferen erara, E. Osak erlijioari baztertu beharrezko baderitzio, baina fedeari ez, oso nekez uler daiteke hori, sola gratia eta sola fides aksioma luteranoekin ohituta egon gabe. Tamalez, Osak ez ditu sustrai horiek aski esplikatu. Eta hartu ere, batzuek oso gaizki hartu diote (entenitzen asko nekatu gabe).

Baina probokazioa propio bilatu ere, egiten da: salakuntza moduan, gehienetan. Nik behintzat hala entenitu nuen, adibidez, LUR-ek beste argitaldaria baten kontra zabaldu zuen agiria, editorial hau —ETOR— klerikal eta jesuitatzat emanez. Berdin E. Osaren beraren

zenbait judizio orokor eta borobil: Vatikanoko 2-gna teologo neokapitalisten kontzilioa izan dela, sujeritzen badigu, esat-rako. Edo-ta beste hau esaten badigu: "Beraz, gehiegi ez ginate harritu behar jende erlijiozalea beti eskuindarra izan dela eta eskuineko alderdiari eutsi izan diola ikustez. Hori normala da. Erlijioak beragan sortzen duen sikologi estruktura osoak horretara darama, zuzen-zuzenean" (PeG, 66/67). Bapo gelditzen dira Konfuzio, Buda, Amos eta Isaias profetak, Jesus Nazaretarra, egunotan Albert Schweizer edo Camilo Torres bera! Egia da, gu ez gara horien mailara ailegatzen. Halare, Osak ez gaitu oso leku onean uzten, geure buruok oraindik erlijiozaleak daduzkagun hilkor egunorokuk... Baina erlijiozalea ez zik, literatur-zalea ere majo txokatz du Osak: "Burgesiak bere Racine, bere Mallarmé, bere Homero, Kikeron, Cervantes eta abar behar ditu, beheko mailetako jende-etatik berezi ahal izateko. Autore klasikoek bidez, esateko ere izkutuak eta misterioak, alegoriak, hizketaren elegantzia ikasten da. Eta hori beharrezkoa da, ezer guti dakiena hitz jarioaren saretan erraz bildu ahal izateko" (Ibid. 86). Arrazoi hori baldin bada, benetan, burgesiak behar dituen eta daduzkan Autoreen lista, asko luza liteke: Marxek hainbeste estimatzen zituen Goethe, Shakespeare eta Balzac, teatro grekoaz aparte. Baina zergatik ez K. Marx bera, Th. eta H. Mann, Pushkin, Gorki, Maiakowski eta beste mila? Tira, erlijiozalea eta literaturzalea, matematikoa konpainia erekin aurkitzen dira berehalaxe, eta lasai daitezke: "Gaurko matematikak ere sistema baten produktuak dira, ez halabehar duen zerbait" (Ib. 84). Sobietarrei eta txinoi horixe lehenbailehen abixatu behar diegu, halafede...

Pedagogia eta Gizartea, E. Osaren liburu benetan interesgarri eta aprobeztagarria, ez da merezi zuen haina aprobeztatzerik egon. Agertu, amorraziozko giro alternatibistan agertu zen. Baina eragin ere —eta b e h a r b a d a horrexegatik, apropos— liburuaren tankera jeneralak giro alternatibista harixe nabarmenegi eragiten zion. Bildur naiz, hori, bai liburuaren, bai egilearen, eta bai euskaldunon kalte-taraka izan dela. Noizpait benetan serioetan hartu beharra edukiko dugun makina bat gauza, ez da batere haintzat hartu. Liburu probokatibo gertatu zen, eta oker ez banago, esaten diren gauzengatik baino gehiago, guzia esateko modugatik.

Ez da beti erraza, asmatzea, euskal plaza honetara nola jalgi. Hasserreak, normalez gainera, beharrezkoak ere izan ditzakegu agian. Nolanahi ere, burruka behar-beharrezko dugu. Hala dio Haranburu-Altunak, hala dio E. Osak, eta edozeinek esango luke horixe: agian

hau da, denok ados gauden puntu bakarra. Bakoitzak bere erara entenituz, jakina. Arenaza'tar Josu ta Beistegi'tar Jon ere burrukari ageri dira, amenazo beltzak boteaz batzutan. Adibidez, Mr. H. miste-riotsu bati leihotik behera botatze-ko-edo mehatxua egiteraino ailegatuz. Ta ziur egongo dira, halaxe jokatzea komeni dela gaur, ez dagoela beste erremediorik: "gure aurretikoenganako lotseak eta mailtasunak eragina baino ez ba'da be". Arrano bihurtu den usoari —GOIZ ARGIkoren batek horrelaxe ikusten bait du— hau da, "besteek pulpaz" burrukan hasi denari, eta denak halaxe hasi zaizkigula ematen du, ezin burrukarako arrazoirik falta dakioko. Ta esan ere, zeinek esan, arrazoirik ez duenik?

Orain, nik ez dakit, dena burrukan perspektiba ikusi behar ote gendukeen, probokazio sistematikoari ekin dioten batzuek, itxuraz, usteko dutenez. Nik neuk arazo askotan, batez ere zientziarekin eta azterketarekin lotuta gabiltzanean, neutraltasun gehixeago posible bada eta komeni litzazukeela, pentsatzen dut. Baina, esaterako E. Osak, ikus daitekeenez, ez ditu neutraltasunok gehiegi estimatzen. Haranburu-Altunak ere ez. Mitxelena-ri erantzunez adierazi digun bezala. Eta printzipialki behintzat, neuri ere ez zait gaizki iruditzen. Gizarte normal batetan denetik egon behar du: "anormalidade" batzuk ere bai...

Dena den, badirudi, Autoreok neutraltasun gehiegi aurkitzen dutela. Arenaza eta lagunek, berriz, gutiegi aurkitzen dute: ez Euskaltzaindiak eta ez beste inork dirudi, hauen begitan, neutral aski.

Baina segi dizaiogun hariari.

Azken aldian, sarritan batik bat, formaren radikalismoak ia mamia-renak baino inportantzia haundia-agoa jokatzen du. Gauza benetan radikalak esan arren, forma esplosiborik gabe esanez gero, kasi oharkabean pasatzen dira. Eta aldrebes: aspaldiko mila topiko zahar eta zimelek, forma esplosibean

esanda, oraindik izugarritzko tarrapata sortzen dute.

Gizon bat kalean normal jantzi-ta pasatzen bada, ez dio inori atentziorik ematen. Hori bera kaltzontzilo hutsetan pasatzen bada, atentzio ematen du: alegia, atentzio gizonak ematen du, lehengo berak, ez (marka oso espezialen bat ez badarama behintzat) kaltzontziloek. Baina gizona lehengo berbera da. Bestela "normala" zen gizona.

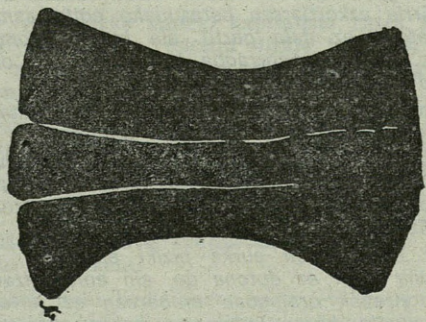
Zenbait esateraren arrazoia eta arrakasta ez dago honekin zerikusirik gabe. Gaur, inor izateko, "potoak" eduki behar dira (eta ez daduzkanak artifizialak erosten dituz); beste horiek "puta-seme" ta "alu" batzuk dituz; hurrengoak "kabroi" galantak, etab. etab. Beste beste, elemento probokatiborik ez da hizkuntza hortan falta. So-bra ez den elegantzia aparta, noski.

Halare, probokaziorik bortitzenak Haranburu-Altunak bota ditu, ez-pairik gabe. Ez dakit horixe bilatzen ote zuen, baina hori gertatu da. Izan ere, ez da makala mutiko haur, esaten hasita. Istiluak berehalaxe sortu dira, eta ez nolana-hikoak. Gure kultura pobrea da, ez dago dudarik: ez zitekeen hobeto demostra.

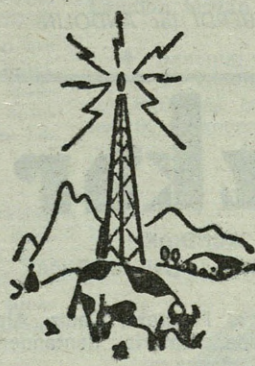
Dena den, gure egoerako barruti interesgarrienetakoa da probokazioen hau, baina hemen ere ez naiz epaitzera sartuko. Probokazioak batzutan komenigarriak izaten omen dira, eta beste askotan ez. Askotan indarrak erretzeko bakarrik dira. Eta haserre sortzeko, lehen-dik guti balego bezala. Guri komeni ote zaizkigun ala ez, nola-koak eta zein neurritan eta zein unetan, argitzeko, faktore ezber-din askori begiratu beharko litzazioke. Batez ere, egoera osoa juz-gatuz hasi beharko litzake. Eta he-men ez dago hortan abiatzerik.

Baina uste dut, guk gehienetan senari, instintoari obeditzen diogu-la, holakoak egiterakoan. Eta ez arrazoiaren kritikoari.

Joxe Azurmendi

Donosti'ko
Erri-Etxe'ko Aurrerakia Kuitza

EUSKAL IRRATI
SAIOAK

Banen baneko azikai
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak
Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea
Baserri, lur-tresnak ta abar
Torelavega'ko Perira joan
eterriak

Baserriaren alde

aristegui hermanos

ZORUAK ETA ESTALKIAK,
PERSIANAK, ATEAK, ETA ABAR.
GARBITOKI ETA ITURKINTZA GAIK.

ERAKUSTOKIA:
FUENTERRADIA, 19 - URRUT. 11450
DONOSTIA

ERAMAN - EKARRI'rako
AGENCIA

Transportes A L E

EUSKAL IRRATSAIOAK
ERRI GUZTIKAKO

Urrutirik: 421369 - 427726
Iparagutira, 8 - DONOSTIA

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chopeitia

Gertara 10-Urrut 417751-Etxekoa 422700 DONOSTIA

LIBURUAK

KARDA BERAZ BAZKUNA

Gazteizko Apaizgaitegian sortu zen kultura lanetarako gogoak eraginik 1924garrengo urtean. Ez zen goitik behera ezarria izan behetik gora sortua baizik. Ikasleek sortu ohi zituzten honelako bazkunak, irakasleek onartu besterik ez zituzten egiten.

Honela sortu zen euskal-idazleen bazkuna ere euskeraz ikasteko eta idazten trebetzeko. Aita Kardaberaz deia entzun eta onartu zuten hortarako: «Euskerak burua jasotzea nai du Jaungoikoak».

Lanik onenak orduko aldizkarietan zituzten: EKINen, ARGIAN eta EUZKADINn. Baina bizitza laburra izan zuen Bazkun honek. 1936ngo ekaitzak desegin zuen.

Baina Kardaberaz hil zela 200 urte zirela eta osteria berritua izan zen 1970ngo urtean. Lehengoak eta beste berri batzuekin osatu zen berriro. Badute apaiz ez direnek ere sarrera. Beraz 1924ean sortua, Gazteizko Seminarioan, Euskeraren alde. 1936an galdua. 1970ean berritua duzu.

Zertarako? Euskera jator batean, kristau-pentsaera barruan lan egingeko.

Ez da urte asko berritu zela, baina lanean ari da jo eta ke. Dagoeneko lau liburu atera ditu «Kardaberaz bilduma»: «Kardaberaz Aitari Omenaldia», Neurritzia, «Suge Gorri» eta «Ezpalak». «Kardaberaz Liburuxkak» sailean, berri;

«Kardaberaz», «Ume txikientzako soinketa» eta «Euskalerri zaarreko Jainko Txikiak».

Herriari zerbitzu bat egin nahi diote, beren adineko herriari batipat. Pozgarri da benetan bizitzak asko jipoitu dituanak ere lanean ari direla ikustea. Bakoitzak bere erara eta bere saila ondo landuko balu!

Zorionak, beraz eta jarrai aurrera.

IRASTORTZA

Euskaltzaindiaren Batzarra

Joan den martxoko 30ean Euskaltzaindiak bere hileroko batzarra egin zuen Donostian, Diputazioko jauregian.

Hona hemen batzarrean erabilitako gaien laburpena:

Aita P. Altuna euskaltzain laguntzailearen eskabideari men eginenez, argitasun hau ematea erabaki zen: Etor-ek argitaratu duen adiztegiak ez dioela Euskaltzaindiarena dela.

Jose Estornes Lasa euskaltzain laguntzaileak egindako idazkari erantzuna eman zitzaion: Arantzazuko Agiria orain indargabetzeak ez dirudiela mugoneko, batez ere 1920ko, 1954eko eta 1968ko Agiriak kontuan edukiz; eta era berean euskeraz argitaratzen diren liburuen estaldiskari begiratu; eta, azkenik, eskaltzailearen idazkian nabari diren prozedurazko hutsei ohartuz.

Goizean euskaltzain osoen artean egindako bilkura bereziaren kontu eman zen. Euskaltzain laguntzaile eta ohorezko berriak izendatzeaz izan zen bilkura hura.

Aita B. Gandiaga euskaltzain laguntzaile eta olerkariak txosten interesgarri bat egin zuen, berak Oinatiko Araotz-en bildutako kanta zahar batzuetaz.

Beste txosten bat irakurri zen, Aita P. Larzabal euskaltzain osoak egin: «Euskaldunak zer begiz dituzten Abereak ikusten». Txosten honetan abereen mundutik hartutako izen, ezizen, esaerak eta abar aztertu ziren, euskaldunren psikologia eta mundu-ikuskerak alde honetatik argituz.

Xabier Kintana euskaltzain laguntzaileak prestatutako Denda Izendegiaren azterketa egin zen. Oharrik gabeko izenak onartutzat eman ziren. Besteen azterketa erditaraino edo egin zen, gainerakoak hurrengo baterako utziz.

Apirileko lehen astean bilkura bereziak egingo dira Bilbon, Euskaltzaindiaren etxean, euskaltzain oso eta aditz batzordekoen artean, aditz batzuen bigarren zatia aztertu eta onartzeko.

Apirileko batzarra Gasteizen egingo da Juan Bautista Gamiz sabandotarraren berrehungarren urtea ospatzeko.

(Euskaltzaindiaren Prensa Bulegoko Agiria)

MUSIKA

elektronika musika donostian

Musika tresna berriak eskatzen ditu elektroni-musikaren izaera berriak: «generadoreak, grabadoreak, reproduktoreak» eta abar. Denak berriak eta garestiak. Musika berri hau aurrera atera nahi dutenek, beraz, zailtasun haundiak aurkitzen dituzte. 1965garrenean jarri zen Españian era hontako laboratoriorik bakarra eta bera nahiko kaxkarra. Felix Huarte nafarrak egina da. Honen herioterakzo sortu zuen Luis de Pablok «Oroitaldi». Madrilgo (Alea) taldeak erabiltzen du.

«Moog» bat edukitzeko zoria du Donostiak. Madrilgo «Alea» baino askoz ere hobea da. Donostiakoak milloia eta gehiago balio du. Madrilgoak berriz, ez ditu berrehun mila pezeta balioko. Era guztietako musikarentzat balio du «Moog» honek. Hotsak goxatu, ugaltu, indartu, era guztietako hotsak: garrai antzekoak, dardaratiak, goxoak...

Euskal musikaren zerbitzuan jarri dute delako «Moog» hori. Baina musika alorrean dabilten guztiak erabili dezakete. Jende gutxi inguratu da oraindik. Are gutxiago beronetaz baliatu.

Donostia bakarrik da «Moog» baten jabe. Ez dute honelakorik España guztian. Baina ez da aski edukitzea. Baliaitu egin behar dugu beronetaz. Hontan «Conservatorio de Musica»-k izan behar luke ispi-llu. Ikastaro bat ipini behar luke elektronikazko musikarako, «Moog» hortaz behar bezala balia gaitzen. Ez ditek hain indarrean datorren musika berria atzera gera gure «Conservatorio»-a. Iruneakoak orain dela hamar urte jarria du elektronikazko musikarentzat gela bat,

baina hutsik dago ez bait daukate guk bezala hortarako tresnarik. Guk berriz inork ez bezalako tresnak ditugu eta alferrik dauzkagu.

Musikagile aurrerakoi eta musika berriaren zale direnak ari dira poliki-poliki «Moog» honengana inguratzeko. Ikusia eta goraiatua dute Larrauri eta Isasa. «Moog» hontan burutu zuen Larraurik «Munduak» deituriko bere azken lana. Larrauriren «Contigencias» eta «Ezpatadantzak» ere egiten ari dira. Baita Tomas Marco-ren «Agur, Gerardo» ere.

Zalantzarik gabe asko erraztuko dizkie «Moog» honek bideak gure euskal musikagileei. Kezka aurrerakoen iturri bihurtu behar du Donostiako «Moog» honek. Gure esku dago.

«MUNDUAK»

Hau da Anton Larrauriren azken umea. Izar arteko giroan murgiltzen da. Egokia benetan izar-bidean dabilan gaurko gizonarentzat.

Ez gizona ez eta ez emakumezko ez diren izakiak dabilta egan lurrraren jira-biran. Lurra bihotz gabeko mundu hotza da. Gutxi argitzen du eguzkiak. Nola bizi giro hontan?

Lur-gizon baten bidez bidaltzen die goikoei erantzuna lurrak. Izartegi osoko, ortzi osoko ibiliaz eta hotsez elkartzen da.

Eusebio Erkiagaren poeman oinarritzen da.

Hau da lur arrotza! Eguzkia hotz eta argi gabe garia ezin erne. Gatzik ezta.

Nolako lurra, nagoen hau! Bizi gabe bizi naiz.

Dagoen haize puxka, bakandurik dago eta gorrototsua, itoko ote nau?

Sortu ninduanaren begiak dira argi, harek emana haizea. Haize garbia ta argi nirea.

Iskillu latzen aho gorrotoan onduak. Aurrekoa, anai ona, hilko baitu, hilko ote du?

Eta odol gorria, lurra beltz egongo duzu ez da izango garirik, ez maiterik.

Galdetu diet gizaki guztiei: nun maitasuna? nun Jainkoa?

Amatxo guztien begi xamurretan erantzun soila, eta umeen eskale-begi argi zorrotzetan.

Sortu ninduanaren begi dira argi ta arnasgei dudan haize haize ta argi amarenak haize ta argi amarenak ditut nabari.

Anna Ricci-k, musika aurrerakoiaren sopranorik onenak, bidaltzen ditu lurreko berriak. Donostiako «Moog» hontan eratu da obra hau. Gure elektronikazko tresna honen asikin jatorra dugu, beraz.

Jose Luis Ansorena

Ez Merkenak

Bai Onenak!

FANDERIA

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora jo jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gahera esne putzuak, Oiek guziak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERROENTERI

FAGOR

edaria epela dagola?

FAGOR'ek oztuko du bereala

DEPURACION DE AGUAS S. A.

Ur lanetan eta zereginetan berezia edangarri, lantegiko eta igeritako urak gertutzeko zikindutako urak garbitzeko.

Urrut. 32 37 00 - 34 00 10 - 32 37 01

Gardoniz, 44

BILBAO

elgoibar

Joan den martxoaren 21etik udaberri dugu Elgoibarren ere. Negua, iraganaren gurdian hor bidali dugu maldan beheara, gauza guztiak ixilean eta ilunpean gelditzen diren tokira.

Hala ere Elgoibar apenas doretu den udaberriari ongiatorria egiteko. Betiko gauzak, betiko jendea, betiko bizimodua.

Eguerdiko hamabiak, Sigmako sirena, kaleetako hautsa, umeen jolasak, zuhaitzetan lore, eguzkitan bero, ohean giro, bankuetan eseritako aitonen berriak (andere finenak ere bai)...

Baina, badakigu, joan den martxoaren 21etik udaberri dugu Elgoibarren ere.

HITZALDIK

Urteoro bezala Juventud Elgoibarresakoak antolatu dituzte garizuma-hitzaldiak herriko gazteen-tzat. Hitzaldi hauk, euskeraz eta erderaz, Eibarko apaiz-talde batek zuzenduak izan dire. Baita ere Ongarrik, Bizitoki edo Etxebizitzaren inguruan hitzaldi batzu eratu ditu gai hau bere ikuspegiak zabalenean hartuaz. Horrela, hizlarien artean hemen izan ditugu Busca Isusi, Esnaola sendagilea, Ulazia arkitektoa eta Agirre parrokoa.

TXANKA

Txankako zubia itxirik aurkitzen da bai auto eta bai oinezkoentzat. Azpiko heldubide bat egin nahi da jendea kaskotik Santa Klarara arrisku gehiegirik gabe hel dadin.

Dirudienaz, denbora luzea joango da horko obrak amaitzerako eta dagoeneko jendea hor dabil tiritiki-tarraka xalto eta xalto txan-txangorriaren gisan. Hezurak gogortzeko beldur nonbait!

DANOBAT

Martxoaren azken egunean egin den batzar nagusian Elgoibarko kooperatiba honek urteoko eta langileko 2.000 pezeta ikastolari eskeintzea erabaki du.

BAKIDITZAK BERE LANAK

Bakoitzak baditu bere lanak eta ez gutxi gainera. Bai jauna, gaitza bete lan! Zenbat buru, hainbat aburu. Bakoitza bere prolema-txoarekin. Niretzat zerbait tokatzeko modurik bada han ikusiko duzu nere mokoa; beste hori... hori ez dakit, niretzat ez da behintzat... noski hori ondo "ixtudiatu" behar da, nik egia esan ez dut denborarik. Barka; ezin naiz garbiago mintza, baina zenbait txokokeria eta nirekoikeria... eh, elgoibartarrok?

TRINIDADEAK

Trinidad jaietarako gogor ari zaizkigu herriko gazteek zenbait ikuskizun antolatzen. Egun hauk bereziki umeak gogoan harturik egiten direnez gero, espero dugu aurten ere herriko dantzari txistulari eta ume abeslariakin ikuskizun ederrik.

FELIX PARAPAN

Gauza onak ez omen du aitoren gehiegirik behar, esan ohi da. Horrelako zerbait gertatzen da gure Felixekin ere. Felixek ez du aitamenik behar. Nork ez du eza gutzen elgoibartar hau? Hamar-hamaika urte lodien buruan gure ikastolaren euskarri eta haberi tinkoena izan dugu Felix. Eoskorra izateak ere balio nonbait eh, Felix?

Azkeneko junta-territzean agur egin digu bere tokia beste norbaitentzat utzi. Ontzat eman behar Felixek egin duen dena eta bere azken aldaketa ere bai; baina guk geure pautok haxe esan nahi diogu: noizpeinka eta sarri ere lai aita lesotakearengana joango gara bere babesa eta laguntza izango dugun uste osoz. Eskerrikasko Felix, eta eutsi goiari.

MARISABEL EZKONGAI

Jakin dugu Z. ARGIAN idazkide dugun Marisabel ezkontzera doala. Pozten gaituen berria haxe. Bihoakio lagun Marisabeli gure esker onik berpena egin duen guztiagatik eta betoz beste batzuek hark utzitako lekura zeren oraindik ezin esango dugu poetarekin batera

"orain larrosik ez dut ikusten Elgoibarko kaleetan".
Zorionak.

ETXEPETARPEKO

lezo

ZAKURRAK, KONTUZI

Bai, azkenaldi hontan horretio, aho guziek aipatu dituzte zakurrak. Alde batetik, hortik omen dabilta ez dakit ze papera holako eta halako, egunez persona eta gaez bi hanka gainean ibiltzen diren zakur direla esanaz, eta nahiko haserre, ezinikusi eta gorroto sortu ditu. Bestetik, zakur-jabeentzat ere, Lezoko Herriko Etxeak argitara berriak ditu orri batzuk (erdaraz noski, ohiturarik ez galtzearren), txertoak, koilareak eta beste direla; gainera inoren eskutik ez dijoana bahu egingo omen dute eta erabat txertatzearen fitxa lepoan ez daramana ere; aski ez balitz, ardua izan behar lukeana multatua izango da.

Bi paper hauek direla-ta, zerbait esan nahi nuke. Lehenengoari buruz: Eguna bezain argi da gure herrian zakur asko dabilela eta bi-zi dela, baina hau eta hura gaez zakur direla esatea ez da aski, probatu egin behar da, eta aski ez izateaz gainera, kaltegarri, herriarren artean ez bait du deskonfiantza besterik sortarazten. Beraz orri hoietako izenak eman dituen asta-zakila, baboa, bi hankako zakurra edo alu bat da. Horrelako gauak ezin dira arinki esan; dakienak zer eta nolaz dakien argi esan behar du; hori esateagatik esatea urdekeria galanta da eta kalte asko egin dezake, eta egiten ari da.

Udaletxeak zabaldutako paperei buruz, zera ez dut konprenitzen: Nolaz, Lezon bi inprimaria izanik («Danona» eta «Gráficas Lezo») eramaten diren azkenaldi hontan Aiantamentuak banatzen dituen paper gutxiak (azken Santakruzetako festa programa adibide) lrungo beste batera. Norbaiten negozioa dela bide?

Dena dela, lehen bait lehen gure kaletan nagusi antzera dabilzen zakur guztiak gure arteki urrun eramatea nahi nuke, astelehen, asteazken, ostiral edo larunbatetako zakarrekina batera.

IKASTOLA

Ikastolako haurren gurasoak eta bazkideen ordezkariak duela gutxi bilduak dira; gurasoen arteki berrogeiren bat bildu omen ziren eta ez da txorakeria.

Bileraren gaia batez ere, Pasai Donibaneko Lizeoa izan zen; adierazi didatenez, Lizeoaren diru-problema oso lazki eman zuten aditza ordezkariak eta ez dut uste hainbestekoa denik. Diru arazoak bere garrantzia du baina ez beste kientzerainokoa; eta egia esan ez dut ikusten proiektua hain ilun agertzearen arrazoirik.

Lezoko Ikastolako problemak lezoar guztiok dira eta beraz, guraso agurgarriak, seguru nago lezoarren garrantzirik duzuela nahi duzen laguntza guzia.

SISTIAGANEKO PELLO

pasai donibane

«SANTO CRISTO BONANZA»
KOOPERATIBA

«Sto. Cristo de Bonanza» deritzen kooperatiba, direla urte batzuk sortua da herrian; Juan XXIII eta S. Roke kalean arkitzen diren etxeak eraikitzeo antolatu zen kooperatiba hau batik bat.

Gaur egun etxebizitza bat eroste-

ko, denok dakigunez, gorriak ikusi behar ditugu soldatutxo batetatik bizi behar dugunok. Guraso talde bat, beraz, norberaren etxebizitza arazoari edo problemari nolabait soluzio bidea emateko asmoz, kooperatiba elkartzu ziren. Eta bai erai-ki ere! Lehen aipatu ditugun Juan XXIII eta S. Roke kaleko etxeak lekuko.

Orain berriz, Martxoan, beste sail bat amaitu du kooperatiba honek Lourdes-Txiki deritzan kale berrian. Makina bat izerdi, buru-haustea eta joan etorri igaro behar izan dute! Gogoan izan dezagun kooperatiba hau osatzen duten gurasoak, paper ofizialak eta Estaduko agiriak eskuratzen berak ibili izan dirala inungo bitartekorik gabe. Beharraz eraginda jakina! Dena dela, jokabide guztiz txalogarria. Bijoakie guraso bulartsu hauei, gure zorionik beroena, egungo xistima materialista eta diruzale honetan, aurtu direlako eginkizun sozial hau (ez nolahi alajaina!) betetzen.

IKASTOLARENTZAT GELA
BERRIAK

Baina, kooperatiba honen jokabide jatorra, ez da goian aipatu dugun etxe-egite hortan bakarrik gelditu.

Guraso hauetako askok, beren eta beste batzuek, urte gutxi barru, izango dituztenak, osatzen dute kooperatiba hau. Eta horra garrantzi edo inportantzia handiko erabakia hartu dutela azkeneko batzar nagusian, alegia, etxe hoietaseme alabak ikastolan dituztenak ko hiru gela handi, eder eta argitsu, eskeini dizkiela ikastolari. Ikaspidet benetakoa haxe!

Eskeintza honek, zalantzarik gabe bultzada ederra eman dio gure herrian Euskal Kulturari. Jokabide honek, beste aldetik, era adierazten digu, hau da, geure ikastola hau, herrikoitasun sendo batetan finkatua eta oinarritua dugula. Askotan entzun bai diogu, Euskal-Herriaren alde «itxuraz» dauden zenbait, Euskal Herriko ikastolak burgesak eta klasistak direla. Guk, bidenabar esan dezagun, ez dugula ezertxo ere jaso talde hauek osatzen dutenagatik, herriatik baino.

Gora zuek guraso eskuzabal hoiek! Ekin eta jarrai!

XARIBARI TALDEA

Jean den astean, Xaribari Donostiar euskal antzerki taldea ikusteko zoria izan genduen herriko zinemak.

Ikusten ohituak ez gauden anazerkia agertu ziguten, alegia, mikaz eta keinuz osatua.

Antzeslariak ongi jakatu zuten; baina, norbait aipatzekotan (beste merizimendua kendu gabe) AZERI papera egin zuen neskatala, goratu behar genduke gure ustez.

Ez zen herriko zinema txoil bete; nahiz-eta antzerkia ikastolak dituen zorrak arintzeko izan. Han bildu ginen jendea ikusiz gero, «dechos de autor», «tribunal de me-nores» delako eta antzeslariak eman zitzaizen afaria kenduz gero, «arina» izango dela gelditutako irabazia, pentsatzen dugu.

Har beza gure eskerrik beroena Xaribari taldeak ikastolaren alde egite nari den lanagatik.

INALURRETAK

oiartzun

BERROGEI MUTIL-GAZTE
ALDURAN

Leengo astean berrogei mutil gazte bere irakasle bat ekin Aldurako mendira joan ziran. Gazte oiek «bachiller» egiten ari diranak dira erriko elizaren eskolan. Arratsalde ederra egin zuen eta ibil-keta ere oso ederra izandu zan. Aldurako tontorrean jolasketan ordu bete ibili eta berriro etxera. Susperregi baserrian ezarria pixkaren bat busti ondoren. Gazteak orrelako ibilketa geiago nai dituzte, eta ezin diegu guk gauza orri ukatu. Orain Zariako mendira joateko asmoarekin arkitzen dira. Ta, gure galdera, non dira Oartzuneko elkar-teak? Bakarrik arkitzen dirala esa-

ten dute gazteek. Egia baldin bada, zeñena de errua?

OARRAK

Muruetagoyenatar Estebanek, erriko sendagillak, bere bizi lekua eta baita «Konsulta partikularra» ere aldatu egin ditu. Orain beraren bearrean arkitzen danak, Aldapa-bekoara joan bear du.

KIROLAK

Mitxelena tar Rikardo, berriro bigarren gelditu da Herreran antolatuko karreran. Zorionak. Noiz ikusiko degu aurrena?

—Lasatar M. Mari oean egondua degu sukarrarekin ta abar eta orren-gatik ez da irten Eibarreko eta Semana Katalanako txirindularien karreretan.

—Mitxelena eta Kazabon, erriko bi pelota afizionaduak ditugu. Donostiako zona-ontan finala jokatzaera doaz. Txapeldun gelditzen badira, gero Guipuzkoako txapelketa jokatuko dute. Aurrera mutillak eta ekarri Oartzunera txapela!

BASURDE

mutriku

ASTE SANTUA

Garizuma aurrera dijoakigu, eta aste santu atarira iritxi gerala esan genezake. Aste ituna, Jesusen Nekaldi ta eriotza barrendu eta gogartutzeko astea. Ona emen aste santuari buruz eratu diren eleizkizun ta orduak.

ERRAMU IGANDEA: Goizeko 10'tan, Erramu bedeinkatzea Eleiz aurrean, ondoren Meza Nagusia.

OSTEGUN SANTU: Arratsaldeko 4'tan, Umeen Meza.

Arratsaldeko 6'tan, Elkarteoko Meza.

Arratsaldeko 7'tik 8't erdietara, Jaunari Ikustaldia.

Arratsaldeko 9'tik 9't erdietara, Jaunari Ikustaldia, erderaz.

Gabeko 10'tan Ordu Santua. Itzaldi, gogalpen, otoitz ta abar.

OSTIRAL SANTU: Goizeko 8'tan, Gurutz Bidea, Kalbarioan.

Goizeko 11'tan, Agustindarren Eleizan, Itzaren Liturgia.

Arratsaldeko 5't erdietan, Eleizkizuna ta ondoren Jesusen Eriotz ospatzeko goiko plazan.

Gabeko 8'tan, Gurutz Bidea Eiz Parrokian.

LARUNBAT SANTU: Gabeko 8'tan, Pazko Bijilia ta Bataioak.

ZERUKO ARGIA'ren ALDE

Guziok dakigu Z. ARGIA, argitaratutako idazki bat dela ta ez-tala, lege aldetik gogor zigortua izan dela. Orrela izanik, dei berezia egiten digute laguntza eskatuz.

«Arpidedun geiago bear dugu aurrera jarraitzeko. Diru laguntza pittin bat. Limosnatxo bat Jainkoaren izenean. Egiguzu aspalditik eska eta eska ari garen mesedea: egin itzazu arpide berriak. Ezinbestean, bidali zaiguzu zure diru-laguntza».

Mutrikuarrok, batez ere euskera-zaleok, ez gaitzen biotz gogor izan. Zabaldu ditzagun biotzak, izan gaitzen esku-zabaleko, eta ugaritu ditzagun arpidedun berriak, euskal aldizkari onen laguntzarako eta euskeraren onerako.

Arpidedu nai dutenak, eman dezakete beren izen deiturak Lore Andonegiren dendan edo berri-emaile oni.

ANDONEGI

deba

AURRERA MUTIL

Eibarren S.R. Arrateko agintaritzaren berritzean, euskal saileko arduradun, «Amatiño» egin dela jakin dugu.

Beronek azaldu dituen lan-asmoak luzeak bezain zabalak izan behar dute. Ez gaitu harritzen gaur euskal arloan hain sarturik dugun mutil bizkor honek, honelako ikuspegia izateak. Kritika zorrotzak izan ditu Elkarte honek azken urte hauetan euskal gaiet buruz.

Asmo denak beteko dituenik ez da oraindik jaio gure artean. Baina badugu itxaropen Luis buru delarik lan ugari eta euskal kutsuko eraketa bikainak izango dituztela eibartarrek.

GAZTEEN ELKARTEA

Urtero bezala garai hontan izan dute gazteek Batzar Nagusia. Bazkide pila bat izan gara deituak baina oso gutxi entzuten dugu dei hori. Gehienok aitortu beharrean gaude lasaieria hau.

Urteko gorabeheretz ez dugu esamesa haundirik entzun. Han zirenak, berriz, ontzat eman zituztela lanak dirudi.

Justo Basurko atera zen auteskundeetan lehendakariatzarako.

Urte barruan entzuten genituen batzordekoen aurka zenbait iritzi. Talde bat nagusitu zela elkarkez, beren iritzi-moldekoak bakarrik nahi zituztela inguruan eta abar. Baina lanari heltzeko ordua iritxi denean ez zaizkigu kritikari hoiek agintaritza hartzeko gogo haundiz azaldu.

Gaztetxoak teoriak gehiago osatu nahia? Baliteke honelako zerbait izatea. Ez dezatela estuasunik izan. Garaia edukiko dute beren ahalmenak neurtzeko eta.

Dena dela eskertu dezagun aurreko lehendakaria egoki denez, bere lan eta ahaleginengatik. Eta zorionak berriari. Ondoa izango gaitu zernahitarako.

BAI OTE?

Marmarra aspalditik dabil. Alkatteak Udaletxea utzi ote duen alegia. Baina berari hau aipatzean eskuartein daukan asmoak azaltzen zaizkigu: Autopistako sarrera Itziazarren, lantokiak sortzeko sail ogoki eta bikain bat eskuratzeko...

Uka ezinezko zerikusia du honek guztiak herriarentzat. Ez ditugu lan guztiak onartzen baina bestalde badugu zer eskertua egin dituen lanengatik.

«LUZARO»N

Irakurtzen dugunez, «Nuestra Señora de Iciar» ikastetxearen jabetasunak kezkatzen du gaur herrian gazte bat baino gehiago.

Badira denboralditxo hontan zirikadak arazo hontaz. Ikastetxe horrek herriarena izan behar lukeela. Ez diegu guk hortan aurka egingo. Lehen eta orain iritzi hortakoak gara. Baina esan dezagun hor aurrean ibili zirenak, oker ez bagaude, bat-bateak gauzak antolatzeko eran zirela.

Orain jakin nahi hau adierazi denez, egoki izango zen ikastetxe horren sorreran erantzunkizuna dutenak agiritz edo hizketa aldi batez erantzutea.

IDIAKEZ

aizarna

OMENALDIA

Urtero bezala Santa Engrazi eguna ospatzen da apirilaren 15ean. Baina aurten beste zerbait gehiago ere ospatuko da. Omenaldia egingo zaio Joxe Maria Azepeitieri. Ondo baino hobeto merezia du. Urtean ibili da gora eta beheara utsa-ren truke eliza eta erlojua zaintzen.

Azepeitiako mendigoizaleek ere parte hartzen dute omenaldi hontan.

11 1/2 tan Meza Nagusia. Ondoren bertsolariak, txistulariak, dantzariak eta abar. Azkenik orogarri bat emango zaio Joxe Mariri horrenbeste urtetako lanaren esker onez.

Zoriona kaldez aurretik eta Jauna laquin han izango gaituzu gu ere. Guk ere dizunun zorra ordaindu nahi dizugu nolabait.

M. A.

DONOSTIA

ON KOSMEREN GURUTZ BIDE XELEBREA

—Zer egitu duk, Joakin? Zeruko Argian aspaldion itz bat ere ez?

Udaberriko epelak kaleratu nauanean, orrela mintzo zaizkit adiskide batzuk.

Txarrean, ongi naizela adierazteko, zerbait idatzi egin bear. Auen da lana! Txokorik ba ote nerretzat Zeruko Argian? Gai sakonetan ezin murgildu neure burua. Gure orde, Jaunari esker, Erlijio gaitan badatatzkigu Maixu argiak. Bejondeizula, Jexux Mari. Zure ondoren beste gure jakintsuak etor bitez eta guzien artean edozer gaitarako balio dezala gure euskerak.

Nik zer esan, ordea? Zertaz idatzi? Alaitasun pitin bat eman aal banezaio Zeruko Argiari. Astuna, serioa, irripak gutxiak arkitzen dut aspaldi onetan. Garai latz eta triste aietan ezin gintezke beti gure arazo aundien zurrinbilloan estu igerika bizi. Atsedean pitin bat, deskantsu apur bat bear degu. Algara ez bada ere, irripak bat leertu aal baneza nere irakurleen ezipailetan... esterik ezinean, asmo orrekin natorkizue. On KOSMEREN bizitzako gertakizun batek edo bestek alaitu beza geiegiatan atsekabea daukagun gure biotza.

—oOo—

On Kosme gizaajoa! Negu erdi aldera oeratu bearrean arkitu zan. Leen goak ez nunbait aski eta gripe txarrak bete betean arrapatu zuan. Gaitza bota ezinik, Garizuma Santua eldu zitzaion. Oean zegoala bere kolkorako izketan asi zan: "Kosme, Kosme, ire buruarekin erraxegi aserretzen aiz. Besteri bai esan Jaungoikoari eskeintzeko, Kristok gurutzetik bezela, ire nekemiñak gizonen alde. Ta orain, zer egiten duk? Garizuman gaudek. Ostirala duk. Ez alde Gurutz biderik egin bear?

On Kosme bere buruaz lotsatu zan. Bere barne-kontzientziaren salaketak, on egin zion. "Bai, bai, egingo ditut ba Kalbarioak. Giza bizitza gurutz bide bat baizik ez da beintzat eta. Leenengoan (Jaiotegunean) iltzeko epaituak gelditzen gera. Azkenengoan illobiratzten gaituzte eta kito.

Egonaldi-Estazio batzuek apartekoak izan ziran:

IRUGARREN EGONALDIA: Leenengo aldiz Kristo lurrera: "Erori duk" Erori duk", jendeak deadar egingo zuen noski, Kristo. Kemen-tsu eta indartsua uan, baiña lurra jo dik; indarrak joan zaizkiok. "Naiko lana izango zuten soldaduak jendea zure albotik baztertu ezinik".

A Jauna, orixe bera gertatu zitzaidan neri. Gizon bulartsu eta indartsua nere bizitza guzian. Eum kilotako gizona. Igerilari onentxoenetakoa. Osasuna saltzeko zeukan Kosme, leenengo aldiz gaitz txar batek lura jo erazi zion. Ta zenbat jende nere inguran. Eliz Barritiko jende aundiena Kosmeren oe ondora: Obispo, Bikario, Euskal soroetako langille aundientxoena Nor ez? Arropuz eginik nengoen; banauk norbait. Merezi dik, Kosme, orrela gaxorik egotea. Ez aiz nornai. Ta... Jesus, arrokeriazko pekatuan erori nintzan: "DAMU DET, JAUNA ZU NAIGABETUA, IZAN NERE ERRUKIA".

ZAZPIGARREN EGONALDIA: "BERRIRO KRISTO LURREAN". Jesus! Zure bigarren erortze orrek ia iñor ez zuen arritu. Jendeak begiratu aundirik ez zizun egin. Soldaduak jende baztertzen lan aundirik ez zuan izan. Ez zan ez gaurza arrigarria bigarren zure lur jotea.

Ai Jesus, Ni ere bigarren aldiz gaixorik erori naiz. Luzaro nago lur jota. Bigarren gaxoaldi au ez da izan nerretzat ain apain dotore eta burgesa. Nun dira leengo nere Bisitalariak? Nun diran On Kosmeren ainbat eta ainbat adiskide eta lagun? Zerbait intzalkoan, Kosme? Gaixoa, aspergarri duk! Ez duk balio, sasoi galdu duk, makurtu zak burua.

Bai, Jesus, bai, Zuri baiño geiago gizonen lotuta nengoen. Ta nere gaixoaldi onetan bein baiño geiagotan gizonentzat despezioa sentitu dut. DAMU DET, JAUNA.

BEDERATZIGARREN EGONALDIA: Irugarrenez Kristo lurrean. Zure kutunak, Jesus, zu orrela sufritzen ikusita, zurekin kupitu egin ziran; Noiz bukatu bear ote dira

neke oñaze auk? Noiz Aitaren besoetan atsedena jaso?

Jesus, Jesus, Kosme oraindik ez da erori irugarren gaixoaldian. Luzarokoa balitz, dardarka jartzen naiz, nere kutunak ere nereganako maitasunez eta guzien onagatik aspertu egingo baitira nere gaitz luzeaz. Orduan, orain eta beti erruki, Jauna. DAMU DET, JAUNA. **AMALAUGARREN EGONALDIA:** Jesus illobian. Kaskarra zuri egin zizuten entierroa. Benetan arlotea. Gure artean, sasoi batean, laugarrengo maillakoari ohea egin oi zitzaion. Nikodemus zaarra. Juan-txo apostolua, Arimateako Joxe. Emakume negarti batzuk. Presa zuten, arranopola, zure gorputza illobiratzeko. Eztako justiziarik gizonen artean. Iñork merezi bazuen Entierro bikain bat, Zu ez al zian bada? Egun batez apapa joaten danean On Kosmeri ez diote nolanaiko illeta egingo. Jesus. Zen-

bat jende, apaiz. Zurearen ondoan bikaina izango da. Etsairik izan badu ere, azken orduan Elizkizunean bilduko dira. Orrelakoxe paragarri eta justizi gabekoak dira gizonak. Merezi gabeko laudorio eta goramen aundienak jasoten dituzte gure artean. Erruki gaitzatzu, Jauna. DAMU DET.

—oOo—

Bat batean, Kalbarioak amaitutakoan aserre bizian jarrita oiuka asten da on Kosme: "Zein fraille Buru aundik egin ote zituen Kalbarioak? Gurutz-Bidea illobian amaitu? Illobian bukatzen dan Aste Santu eta Kalbarioak ez dute zentzurik. Amabosgarrena bear zuen Gurutz bideak.

—Amabosgarrena, On Kosme? Diotsa bere mirabe Kaxildak. Leenago jende gutxi dijoala elizkizunetara, luzeago eginda joango diralakoa? Sukarra-kalentura igo zaizu, orain ere, On Kosme. Jar dezagun termometrua.

Kalentura artu bitartean, marmar bizian jarraitzen du On Kosmek: Moztu, nai diran aña Kalbarioak, baiña beti azkenengoak izan bear luke: Piztu da Kristo. Piztu da Kristo. Zertarako ditut nere naigabe, nere bizitzako gurutz-bide latza Kristoren piztuerene begien aurrean beti ez padut? Uti-

kan Piztuerarik gabeko Kalbarioak. Kristorekin sufritu eta Kristorekin il eta piztu nai du On Kosmek. Entzun aal dezu, Kaxilda?

—Kaxildak termometroari begiratuaz: Ernio mendi puntaraino igo zaizu orain ere kalentura, On Kosme.

—Zenbat daukat ba?

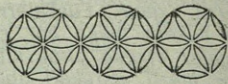
—Obe egingo zenduke, bear bezela amaitu zure Kalbario oiek. Kristoren bost zauriren izenean bost Aita Gure falta zaizkizu.

—Kaxilda, Kaxilda, ez nazazu nere onetik atera. Zer kalentura daukadan jakin nai dedela!

—A... Induljentzik irabazteko Aita Santuaren asmoetarako Aita Gure batekin bukatu bear dezu.

On Kosme izerdi larritan gelditzen da; Marmarrean loak artu du. Induljenti aundirik ez zuan noski irabazi.

AROSTEGI'tar Jok

Zure salmentak ugaldut ditezke

Salerosketarako diru laguntza

Zure salmentak era askotara ugaldut ditzakezu. Zure denda aundituaz eta eraberrituz; bertako salgaiak aukeran eta gaurkoak ipini; denda berriak zabaltuz; garaian garaioari begiratuaz; bear den neurrian berbituz... Ots, zure denda gogozkoa eta atsegiña izan dedin bearrezkoa duzun gutzia eskuratuaz.

Zure denda osatzea, indartzea, aunditzea, dela eta... kezkatu bazaude, zator guregana, bear duzun argitasunik eta laguntzarik jasoko duzu.

SALEROSKETARAKO DIRU LAGUNTZA onurakor eta komenigarri izango zaizu, benetan. Zure kezak uxatzeko asmatu dugun zerbait bait da.

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA

ELIZAREN BERRI ELIZA KRISIAN

GIPUZKOAN, APAIZ-BATZORDE NAGUSI
BERRIA: HIRUGARRENA (Presbyterium)

1. ORAIN ARTEKO BATZORDEAK. Ezin hasiko naiz, hemen, Apaiz Batzorde Nagusia teologia aldetik arakatzeko. Esan dezadan soilki, II. Batikano kontzilioak eraginiko ekintzabidea dela.

Halatan bada, Gipuzkoan lehenbizikoa 1967ko otsailaren 16an eratu zen, urte bete iraunen zuena. Bigarrena, berriz, 1969ean eraiki, eta 1972ko urtarriaren 11an amaitu zen.

Bi Batzorde Nagusi horien historia interesgarri litzazuke, noski; baina, horretan geratu beharrean gara, zeren tartean ibili izan direnek ongi zilatutak bait dituzte espainak. Halarik, alderakoi samar eman zaizkigun antuste giroko iritzien ondoan, batez ere bigarren Apaiz-Batzordeaz, iritzi apalagoetarako aztarrenik nabari dugu, lerro tartean edo irakurriaz; frogabide bakar bat harrotzekotan, esan dezadan, oraingo honetan, hirugarren Apaiz-Batzorde Nagusi honetan alegia, oso jende gutxi izan dela bir-aukeratu. Horrenbestez ez nuke hankaz gora bota nahi irizpide baikor hutsetan gozarazi nahi izan gaituztenen jarrerarik; baina, alderantzizkoa hartu dutenean ere haintzat hartu nahi genduke.

2. HIRUGARREN APAIZ-BATZORDE NAGUSIAREN GERTUKETA. Edonork sumatzen du jadanik joera deberdinik apaizen artean. Hona bada. Hauteskunde eguna (1973ko martxoaren 23a) adierazi zenetik, sortu zen mugimendurik apaizen artean: Hermandad de San Ignacio delakoa zela, Tolosako taldea zela, e.a. (Begi bistakoa da, azken 5 urteotan apaiztuek ere, gero esanen dugun jarrera denek batera hartu ahal izateko, mugimendurik ukan zutela). Arazoari, garrantziarik eman ez dionik, edota jaramonik egin ez dionik ere izan da, noski, % 18k ez bait du hauteskundean parterik hartu.

Bestalde, Apaiz-Batzorde Nagusiari buruz apaizak mentalizatzeotan harrotu diren ideiak ere aski interesgarriak dira. Esanen nuke, hein batetan, gorago irristadan aipatu dudana eta bigarren Apaiz-Batzorde Nagusikoan nabaritu zen prolematika islatzen edo reflejatzen dutela ideia horiek.

Alde batetik, guztiok fede bakararra dugulakoa azpimarratu da lehiatsuki. Horrek, noski, bigarren Batzordekoa baino zabalago den prolematika adierazten du. Dena den, funtsean kristau batentzat ezinbestean onartu beharreko delarik ere, ideia hori haragintzea, ez du ematen, azaldua izan zen eta azaltzen den bezan gauza ximplea denik. Fede batasun hori —nago— idealista samar ez ote den hartzen; ez ote den, askotan, "batasuna" ez hausteagatik ezer egotetik atzerazten duena; ez ote litzakeen, horrela, Eliza, loka-puntuari ipinitako motorra: bere run-run run-run nagiz eta aspergarritz bizitasunezko orde lo-harrerazle litzakeena.

Bigarren eta hirugarren ideiak elkarri uztarturik ikusten ditut hondo-hondoan: Batzarkideak, erabakitzaile ez baina aholkulari huts direlakoa hainbat lerropetza alegia, eta batzarkide hautatua izan dena aukeratzaillei buruz arras bere eskuko dela esatea.

Esan daiteke, planteamendu horren arabera, nor bakoitzaren kontzientzia-moldaketan elkarrearen kontzientziak zerikusirik ez lukeela; horrez gero, sustaia ez ote da indibidualismo bezaleko zerbait? Dena den, ez da ageri hor nor bakoitzaren kontzientziaren eta elkarrearen kontzientziaren artean behar lukeen tirabira jator eta errealistik.

BAR - RESTAURANTE

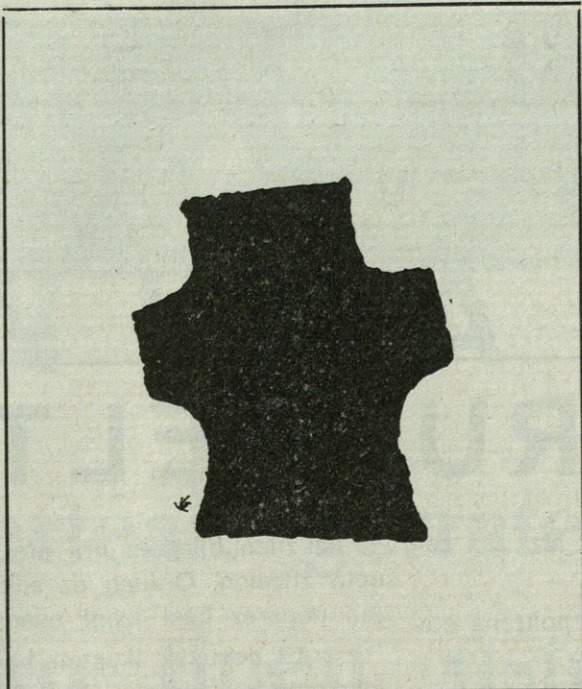
AURRERA

HAUXE DUZU ZURE JATETXEA

Urbietan, 12

Urrut.: 411528 - 412578

— DONOSTIA —

3. HAUTESKUNDEA. Gorago esan bezala, hauteskunde egun bezala, martxoaren 22a hautatu zen. Eta hartan egin zen bozketak.

680 apaizetatik (zenbakiak zehatzak ez baina hurbilekoak dira) 560ren batek parte hartu zuen.

Arautua zegoenez, arziprestazgo bakoitzeko ordezkari bat hautatu behar zen, batzarkide izan zedin (maila honetan hautatuak izan zirenak, alde handiz atera ziren gehienez; Tolosa bailaren, halere, lehenbizi eta bigarren atera zirenek alde gutxi izan zuten: 23 eta 20 boto); diozesia mailan, 6 hautatu behar ziren (6statik 5, Tolosako taldeak proposatuak atera ziren, eta 1 Hermandad de San Ignacio delakoak proposatuak); Kanonigoek Enrike Vivo hautatu zuten; Seminariokoe, berriz, Inazio Altuna; apaiz-erlijiosoetatik 3 hartzen dira (hauen hautatzea gainerakoena ezbezala egin da nonbait: hautaketa honetaz honela irakurtzen ahal dugu Araupidean: "Eliz-barrutian bizitzez bizi diran apaiz-erlijiosoak, hiru batzarkide aukeratzeko dituzte beren artean, Eliz-barrutiko Federazio-Buru danak mugatzen dieten eran"; horri buruz, ezin atera izan dut, ez nola egin den hiru batzarkide berrien hautatzea, ez nor eta zer den Eliz-Barrutiko Federazio-Buru delako hori; haxe bederen garbi dago: apaiz-erlijioso guztiek ezin eman ahal izan dutela botorik, 1969koan eman bazuten ere); hautatzeko, Gotzai jaunari dagozkion seirak falta dira.

Azkenik, hauteskundean parte hartu ez dutenen arazoa geratzeko litzake. Hori buruz, ez daiteke esan, botorik eman ez duten 120ek homogeneousitate osorik burutzen dutenik: nor edo norentzat, botorik ez emateko arrazoina, batzarkidegaien artean "pentsalari-rik" ez zegoelakoa izan da; gorago esan bezala, elkarrekin bat eginik, azken bost urteotan apaiztuak er ez dute botorik eman (batasun horretara heltzeko, beren planteamendua egin bide dute); beste norbaitek, botorik zergatik ematen ez zuen galdetzean, emateko arrazoinik ez zuela ikusten erantzungo zizun.

Hondo-hondoan ez ote da ustepide hau nagusi botorik eman ez dutenen artean: erantzunen baten premian dauden arazoak, apaiz mailakoak ez, baina Jainko herri mailakoak direla, eta, horrez gero, kristau herri mailako egitura beharko litzakeela?

AMUNSA

Eliza historikoa bada, Eliza konkretua da. Eliza tradizio baten gordairu da, genion. Eta batez ere tradizio baten osotasun eta egia-bihurtze. Zerbait bizi da Eliza. Eliza martxan doa. Eliza ez dago geldirik. Aurrera doa eliza.

Zerbait bizi den edozerri gerta dakiokkeen bezala, egungo Eliza konkretua, ez abstraktoa, krisian dago. Eta ez nolana hiko krisian. Oraintxe irakurtzen diot Oskar Schröder'i: «Elizarentzat iritxi da bai hala ezko ordua. Baldin eta Elizak Erdi-aroan zehar eraikitako agintarismoari uzten ez badiu, eta demokrazi bideari gogoz heldu, baldin eta Elizak bere burua «societas perfecta» (gizarte osotu edo erabatekoa) bezala ulertu beharrean, munduarekiko duen lotura eta zerikusia behin betikoz garbi agertzen ez badu, bere izatearen premiarik ez dio egungo gizonari agertaraziko».

Krisi honen barruan gaude gu eliztarrok ere. Oso-osoki. Krisian gure gizatasunean, krisian gure mundu-ikuskeran eta gure lan eta produzio harremanetan, krisian gure herritasunean krisian gure erlijiotasun eta eliztasunean.

ELIZA EBOLUZIOAREN FRUITU

Eboluzio edo bilakaera hitzari beldur gogorra izan dio Elizak. Eta oraindik ere zenbait mailatan hartan jarraitzen ote duen deritzat. Jakintseuek gizona bilakaeraren fruitu zela irakasten zirenean gogor heldu zion Elizak ezezkari. Plazaraturiko arrazoiek bururik gogorrena bera ere bigundu zutenean onartu zuen Elizak.

Eliza bea ere eboluzio baten ondoren daitekeala entzuteak, (ikusteak esango nuke nik), ez digu kristauoi grazi handirik egin izandu. Guzia hankaz gora ote doan susmoa edo sartzen zauku nunbait.

Eliza, guk, guziz Jainkotiar nahi genduke. Munduko burruka, tipitasun, eskastasun, ezin eta bilakaera arriskugarriaren arriskuetatik landa. Kondairaren zehar Eliza horrela ulertzeko joera asko izan dira.

Hau egia balitz ordea, hitz bitan esateko, Elizarenak egin lukeela esan behar. Joera honi bere azken ondoretaraino jarraitzen diot, berehala jasoko luke eliztar izatea ezinezko ote zaienaren susmoa. Gizon historiko, hots, gizon edo eliztar, bietakoren bat izan beharko lukeela.

Aldakortasun hitza ere sona txarrekoa da eliz hiztegitan. Eliza ez da aldakorra entzun izan dugu askotan. Aldakortasunari giza-kutsu gehiegi arkitzen diogu nunbait.

«Aldakor» hitzak, egia esateko, badu gure herri hizkuntzan halaholako-nolabaiteko esanahia. Gizon aldakorra apirileko giroa bezalakoa da. Ez da gizonak bizkarrean «satisfetxo» erabiliko lukean txartela.

Aldakortasuna filosofia mailan ulertzen badugu ordea, bilakaera bezala alegia, gizatasunaren muin-muinarekin jotzen dugu. Aldakortasunak aldatu ahal izatea adierazten digu. Aldatu ahal izateak berriz, gizaposibilitate —eta arrisku— guzien kakoa. Gizon izateko aukera. Askatasunera-ko baldintza.

Elizari ere bere aldakortasunak, bere eboluzio posibilitateak, irekitzen dizkio bere Eliztasuna gizartearen eta munduan egiztatzeke ate guziak. Hau ezean ez dezake ahal munduan Eliz izatea, sinesmen elkarre gertatzea egungo sinestuentzat egungo elkartetza egiztatzen joatea.

Elizak bere jokaeran aldakortasun hori gaizki edo hobekiago, gutxi edo gehiago izan duenik ez dago ukatzerik. Behar haina ez, diotak ere, arrazoi luke ziur aski. Baina nork uka aldakuntza horiek gertatu direnik. Egungo Eliza, lehen kristauen elkarre haiekin alderatuz gero gauza konplejoa nabari da. Itun berrian jaso dugun Elizaren lehen hirurogei urtetako kondairan bertan agertzen da eboluzio hori garbi.

Esan beharrik ez dago, Elizaren bilakaera gertakizunaz mintzatzerakoan beharrezkoak direla zenbait bereiztapen. Jainkoaren Errebelaziotik jaso duen sinesmenaren ematen dio Elizari bere izate arrazoi guzia. Hortan badu beraz muga nagusi bat bere aldakortasunean. Muga hitza ez da oso egokia. Hau bakarrik esan nahi dugu: sinesmen hori gabe Eliza ez litzakeala Eliza. Bere aldakuntzak ez lirakeela ez egiztapen, ez eboluzio ez osotasun bide.

Sinesmen hori jaso duen Eliza, sinesmen berean jarraituta ere, historikori argitzen eta egiztatzen doa beti. Elizak ez du behin ere egia hau ukatu. Ez ukatzerik onartzeri bada ordea biderik. Onartzerik onartzeri ere bai. Onartu izan ditugun zenbait gauza gure kontzientziapen galduta gelditzeke. Horrela Elizak franko sarritan bere historikotasun eta leku-kotasun hori —duen arriskuagatik edo— kontzientziapen ahanzt arazi duela, esango nuke nik.

Gaur Eliza hortaz jabetu da berriz. Aldatu behararen beharrak jabetu arazi du. Munduaren aldakuntza izgarriak sortarazi dion aldatu behararen beharrak.

ALDATU BEHARRAREN KONTZIENTZIA

Elizaren egungo krisiak milla arrazoi ditu. Aldakortasunaren kontzientzia hau kristauetara zabaltzea da arrazoi horietako bat. Eta ez txikielana nere uestez batez ere. Eliz mailan sortzen diren prolemekiko.

Aldakortasunak kritika berekin du. Eta arrisku-kontzientzia ere bai. Kristauok ohituegiak geunden geure sinesmena ziurtasun mailan bizitzen. Eliza, bere-bere bihurtu zuen kulturari itsatsirik, ziurtasunera eta betikotasunera ohitu zen. Kristauak esaneko izan besterik ez zuen. Jainkoa nun arki, Elizak esaten zion. Errez eskura zezakean.

Gaur besterik da. Eliza larri dago. Kristau xeak galderak dauzka. Hitza eskatu du. Hitza denek eskubide den lekuetan gertatu ohi denez, Iritziak ugaldut egin dira. Jokabideak ere bai.

EGUNGO ELIZAREN AZTERKETA

Egungo Elizaren izaera eta egoerari buruz azterketa-urrats batzuk ematen saiatuko gera. Eliza egiten joan dela eta egiñaz joan behar dugula sinestuz ekiten diogu. Elizaren erakunde, ohitura, erakutsi, eta batez ere, eliztarren sinesmenaren —ez egia-zerrenda hutsaren— azterketa, historiko ikuspegiz egin behar delakoaren ueste osoz.

JEXUX MARI MUJICA

BIDE BERRI BAT ELIZ EKINTZAN: AIETEO "GURUTZIAGA"

Berritze lanak bukatu ondoren, datorren Igandean Apirillak 15, Erramu eguneko eleizkizunakin berriro zabaltzen da Aieteko eliza. Berritua izan dan XVI garren gizaldiko Gurutze irudi aipatua, gordetzen duana.

Erramu Igandea ondoren, donostiar euskaldunen artean, hain onartuak izan diren euskeraz egindako Aste Santuko eleizkizunakin, jarraituko dute.

Maiatzaren erdi aldean, eliza zabaltzearen jai nagusiak ospatzekoak dira. Baita, "Gurutziaga" izenakin ezagutuko dan eleiz ekintza berri bati asiera eman ere.

"Gurutziaga" izenakin ezagutuak izanen dira, danen zerbitzurako dauden parroikia, Oblatas lekaimeen etxea, ikastola, eritgia, bizi-lekua eta abar...

Aste Santuko ospakizunak izanen dira:

Ostegunean: arratsaldeko 6,30 etan

Ostiralean: arratsaldeko 5,30 etan

Larunbatean: gaueko 10 etan

HAURRAK MINTZO

Ikastolari eskaintzen diogu orrialde hau. Ez astero, noski, baina berea izango du ahal den guztian. Ikastolako haurrak, irakasleak, gurasoak eta laguntzaileak mintza ditezke bertan.

Gaurkoan Zarauzko haurrak mintzatzen zaizkigu. Hurrengoan beste herriren batekoek izango dute idazteko aukera.

Badute haurrek ere zer-bait esateko eskubide. Haundioi bururatzen ez zaizkigun gauzak bururatzen zaizkie. Asmamen eta irudimen bizi-koak ditugu. Era askotara agertzen digute beren barrua.

"Haurrak isilik oloak pixa egin arte" esan ohi zitzaigun guri. Arren ez ditzagula isilarazi, "harriak ere gure aurka hizketan hasiko bait zaizkigu". Utz dizaigun hitzegtien. Ikus dezagun nola duten aurreratzen. Buruz edo memoriaz guk hainbat gauzatxo ikasten ez badute ere, gu ez bezala ari direla argitzen eta gizontzen ikusiko dugu.

Baina orrialde hontan ez dute haurrek bakarrik hitzegino. Badute irakasleek ere zer esana. Hauen lanak ere argitaratu ahal izango ditugu. Berauen iritziak, kezak, ezinak, ahaleginak jakin ahal izango ditugu.

Gurasoek ere badituzte esan beharrezkoak. Ez dute isilik egon behar. Barrua hustu behar dute. Beren eskarmentu jakingarria azaldu. Aurkitzen dituzten ezinak, oztopoak, okerrak esan. Beren usteak eta iritziak agertu.

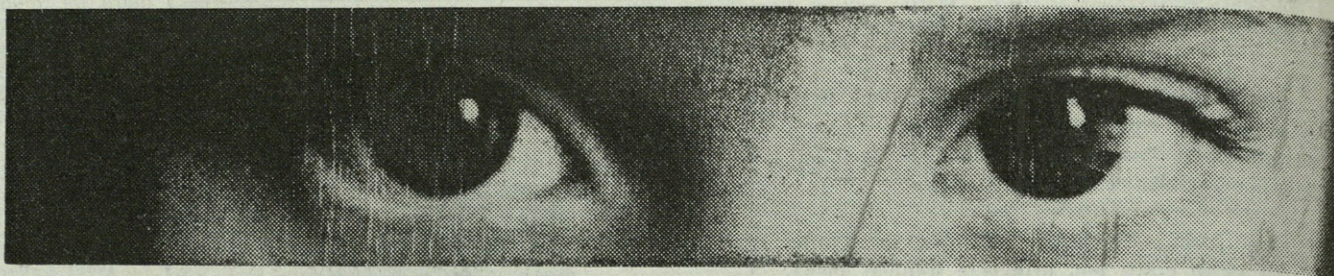
Interesgarria da laguntzaileen iiritziak jasotzea ere. Herriarena eta herrikoia izan behar du ikastolak. Euskal-ndar guztiek jaso behar dute.

Onez onezko iritziak eskatzen ditugu. Ez dio desberdin izateak axolarik. On da iritzi-trukea. Zipozkeria eta setakeria da txarra.

Ikastola askok parte hartuko duten ustean gaude. Ikastolarekin zerikusia duen jendeari eskaintzen zaion orrialdea duzu.

Idatzi eta bidali zure lanak. Elkar aberastuko dugu. Elkarri asko lagunduko diogu. Pozgarri zaigu denoi, bestetan zer egiten den jakitea.

Begi eder . goseok,
ase zakidate!,
iñon ezpaiditake
ederrrik, au beste
LIZARDI

AINGERU BELTZA KRASH!

Behin aingeru oso bihurri bat bizi zen zeruan, eta pentsatzen zuen:

—Neretzako margo beltza da politena eta urdina itsusiena.

Eta zerua beltzez margotzea burura zitzaion; baina Jesusek errita egin zion, eta esan zuen:

— ¡Badakit zer mergotuko dudan! Zerua-
ren ezkerreko izkina eta han ez nau Jesusek
ikusiko.

Lagunei ere hasi zen esaten:

—Zerua margotuko dut!

Eta beste aingeru txikiei gustatu egin zitzaion ideia.

—Bainan nundik aterako dut margo beltza? —esaten zuen aingeruak— Ai, ai, ze tontoa naizen! Jesusek dauka margoa. Kendu egingo diot.

Kendu zion Jesusi margoa. Eta kantatzen hasi zen margotzen ari zen bitartean:

—La, lara, lara...

Eta margotzen ari zen bitartean, pun!, pinturaren potea erori egin zitzaion aurpegira, eta bere lagun aingeruek, aingeru beltz deitzen zioten eta denak parrez eta aingeru beltzak esaten zuen:

—Nun dago ura, nun dago ura?

Ez zuen bilatzen ura eta pintura lehortu egin zitzaion. Orduan ez zekien nola kendu eta negarez hasi zen! esanaz:

—Ai! Jesusek ikusten banau, ederra eukiko dut!

Jesusek zeru pusketa bat beltzez margotuta ikusi zuen pasiatzen ari zenean eta esan zuen Jesusek:

—Ai, nork egin ote zuen hau?

Eta aingeruren bat izan zela pentsatzen zuen.

—Ikusiko du. Aingeruen batzar bat egingo dut eta kanpaiak joko ditut denak etortzeko.

Etorri ziren denak eta galdetu zuen Jesusek:

—Nork margotu du zeru pusketa hau?

Eta aingeru beltzak zutitu eta esan zuen:

—Nik, Jauna, eta nere pote pintura erori zait aurpegi gainera.

Eta aingeru guziak parre egin zuten eta Jesusek zigortu egin zuen bizitza guzian aurpegi beltzarekin gelditzeko eta zerua pixka bat beltza gelditu zen.

Eta horrela bukatzen da aingeru beltzaren ipuina.

Itziar ESKUDERO, 9 urte

Hots honek kristal bat hautsi dela adierazten digu. Nola adieraziko zenuke gauza hauen hotsa?

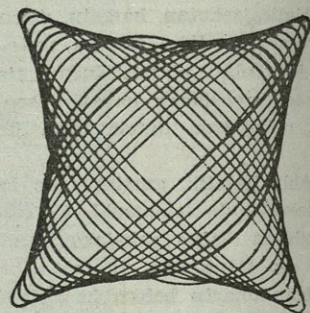
—Pertsiana bat jeistera-koan?

—Aulki bat bertan eseritze-koan?

—Tantaka ari den iturria?

—Ireki dugun ate bat?

—Haizea zuhaitz artean etzaten denean?

Hitzak: Arantxa CARBONELL
(11 urte)

Marraskia: FEIFFER (TRIUN-
Fotik hartua)

—Orain hamaikak dira eta laister dator autobusa.

—Bainan ez al dator? Pazientzia galtzen ari naiz.

—Han nun datorren autobusa.

—Ez zen autobus hori!

—Gaur txofer horri eman behar diodan bronka!

—Ba, hotz dago eta ez bada azkar etortzen, hemen-txe izotzuko naiz!

—Orain gogoratzen naiz autobusa hamabietan dela eta ez hamaiketan. Hau da burua...

AGUREAREN HASERREA